

Nimilain uudistaminen

Kansainvälinen vertailu

Nimilain uudistaminen

Kansainvälinen vertailu

ISSN 1798-7067 verkkojulkaisu

ISBN 978-952-259-542-3 verkkojulkaisu

Helsinki 2016

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Oikeusministeriö Lainvalmisteluosasto	Julkaisu-aika	28.11.2016
Tekijä(t)	Tutkija Aleksi Heikkilä		
Julkaisun nimi	Nimilain uudistaminen Kansainvälinen vertailu		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisu 49/2016		
Julkaisun teema	Selvityksiä ja ohjeita		
Tiivistelmä	Selvitykseen on koottu kuvaukset 11 eri valtion nimilainsäädännöstä. Selvitys liittyy vireillä olevaan nimilain (694/1985) uudistamiseen ja sen tavoitteena on ollut koota vertailevaa tietoa muiden valtioiden nimilainsäädännöstä uudistamistyön tueksi.		
Asiasanat	etunimi, sukunimi, nimilautakunta, henkilöoikeus		
Asianumerot	OM 24/41/2015, OM09:00/2016		
	ISSN (verkkojulkaisu) 1798-7067	ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-259-542-3	
	Sivumäärä 64	Kieli suomi	URN-tunnus http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-542-3
Julkaisujen myynti/ jakelu	www.oikeusministerio.fi , sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi , julkaisumyynti: julkaisumyynti.valtioneuvosto.fi		

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Justitieministeriet Lagberedningsavdelning		Utgivningsdatum 28.11.2016
Författare	Forskare Aleks Heikkilä		
Publikationens namn	Revidering av namnlagen En internationell jämförelse		
Publikationsseriens namn och nummer	Oikeusministeriön julkaisu 49/2016		
Publikationens tema	Utredningar och anvisningar		
Referat	I denna utredning ges beskrivningar av personnamnslagstiftningen i 11 olika länder. Utredningen hänför sig till den aktuella totalrevideringen av namnlagen (694/1985). I syfte att stödja revideringsarbetet har man samlat in jämförande data om andra länders lagstiftning.		
Nyckelord	förnamn, släktnamn, nämnden för namnändring, personrätt		
Ärendenummer	OM 24/41/2015, OM09:00/2016		
	ISSN (webbpublikation) 1798-7067		ISBN (webbpublikation) 978-952-259-542-3
	Sidantal 64	Språk finska	URN http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-542-3
Beställningar/ distribution	www.oikeusministerio.fi Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi , Beställningar: julkaisumyynti.valtioneuvosto.fi		

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	9
1 RUOTSI.....	10
1.1 Nimivelvoite	10
1.2 Etunimen hyväksyttävyyys	10
1.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen	11
1.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä.....	13
1.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta	13
1.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt.....	17
1.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt	17
2 NORJA	19
2.1 Nimivelvoite	19
2.2 Etunimen hyväksyttävyyys	19
2.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen	20
2.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä.....	21
2.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta	22
2.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt.....	23
2.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt	23
3 TANSKA	25
3.1 Nimivelvoite	25
3.2 Etunimen hyväksyttävyyys	25
3.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen	27
3.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä.....	27
3.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta	28
3.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt.....	29
3.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt	30
4 ISLANTI.....	31
4.1 Nimivelvoite	31
4.2 Etunimen hyväksyttävyyys	31
4.3 Lapsen jälkinimen määräytyminen ja muuttaminen.....	32
4.4 Jälkinimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä.....	32
4.5 Jälkinimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta	32
4.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt.....	33
4.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt/nimien kansainvälinen liikkuminen	33
5 VIRO.....	34
5.1 Nimivelvoite	34
5.2 Etunimen hyväksyttävyyys	34
5.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen	35
5.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä.....	36
5.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta	36
5.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt.....	38
5.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt	38
6 SAKSA	40
6.1 Nimivelvoite	40
6.2 Etunimen hyväksyttävyyys	41
6.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen	41
6.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä.....	42
6.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta	43

6.6	Nimiviranomaiset ja menettelyt.....	44
6.7	Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt	44
7	RANSKA.....	45
7.1	Nimivelvoite	45
7.2	Etunimen hyväksyttävyyys	45
7.3	Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen	46
7.4	Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä.....	47
7.5	Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta	47
7.6	Nimiviranomaiset ja menettelyt.....	47
7.7	Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt	47
8	ESPANJA.....	48
8.1	Nimivelvoite	48
8.2	Etunimen hyväksyttävyyys	48
8.3	Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen	49
8.4	Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä.....	49
8.5	Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta	50
8.6	Nimiviranomaiset ja menettelyt.....	51
8.7	Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt	51
9	PORTUGALI.....	52
9.1	Nimivelvoite	52
9.2	Etunimen hyväksyttävyyys	52
9.3	Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen	52
9.4	Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä.....	53
9.5	Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta	53
9.6	Nimiviranomaiset ja menettelyt.....	53
9.7	Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt	54
10	ENGLANTI JA WALES.....	55
10.1	Nimivelvoite	55
10.2	Etunimen hyväksyttävyyys	55
10.3	Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen	56
10.4	Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä.....	56
10.5	Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta	57
10.6	Nimiviranomaiset ja menettelyt.....	57
10.7	Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt	57
11	VENÄJÄ	58
11.1	Nimivelvoite	58
11.2	Etunimen hyväksyttävyyys	58
11.3	Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen	58
11.4	Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä.....	59
11.5	Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta	60
11.6	Nimiviranomaiset ja menettelyt.....	60
11.7	Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt	60

JOHDANTO

Selvityksessä tuodaan kootusti esiin valittujen valtioiden henkilönimeä koskevaa sääntelyä ja nimiasioissa noudatettuja vakiintuneita käytäntöjä ja menettelytapoja. Selvityksen tarkoituksena on luoda pohjaa kansainväliselle vertailulle ja antaa taustatietoa kotimaisen nimilainsäädännön kokonaisuudistusta varten. Vertailtaviksi valtioiksi on valittu Pohjoismaiden ja Suomen lähialueiden lisäksi keskieurooppalaisista valtioista Suomen kannalta keskeisimmät eri nimikulttuureja edustavat valtiot.

Selvityksen systemaattinen kehys on jokaisen valtion kohdalta samanlainen. Yhteneväinen systematiikka helpottaa selvityksessä tarkasteltujen valtioiden keskinäistä vertailua. Lähtökohtana vertailun systemaattiselle kehykselle on ollut voimassa oleva Suomen etu- ja sukunimeä koskeva lainsäädäntö ja oikeusministeriön keväällä 2016 teettämä nimilain (694/1985) uudistamistarpeista tehty arviomuistio (oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 11/2016).

Selvityksen pääasiallisena lähteenä on käytetty internetin välityksellä saatavilla olevaa kunkin valtion henkilönimeä koskevaa lainsäädäntöä ja lainsäädännön esitöitä sekä lain soveltamista koskevia määräyksiä ja ohjeistuksia. Näiden lisäksi lähteenä on käytetty perhelainsäädäntöä käsittelevää, jatkuvasti päivitettävää kokoelmaa eri kirjoittajien koostamista maaraporteista (International Encyclopaedia of Laws, Family and Succession Law, Pintens, W. (ed.), Kluwer Law International) sekä kansallisten tuomioistuinten että eurooppalaisten tuomioistuinten antamaa ratkaisukäytäntöä. Venäjän osalta lähteenä on käytetty vastauksia, jotka on saatu Venäjän federaation presidentin alaisesta yksityisoikeuden tutkimuskeskuksesta Moskovasta.

1 RUOTSI

Ruotsissa henkilön nimeen liittyvistä kysymyksistä säädetään nimilaissa (namnlag NL 1982:670). Lakia on muutettu viimeksi vuonna 2016 (SFS 2016:203), jolloin päivitettiin lain menettelysäännöksiä.

Hallituksen esitys uudeksi henkilönnimilainiksi (Prop. 2015/16:180) annettiin eduskunnalle 16. kesäkuuta 2016. Eduskunta päätti uuden henkilönnimilain hyväksymisestä 9. marraskuuta 2016. Uuden henkilönnimilain myötä NL kumotaan ja uusi laki tulee voimaan 1. heinäkuuta 2017.

Alla on koostettu vertailtavista teemoista tiedot sekä voimassa olevan nimilain että hallituksen esittämän uuden henkilönnimilain osalta.

1.1 Nimivelvoite

Voimassa olevan nimilain mukaan jokaiselle lapselle tulee antaa yksi tai useampi etunimi, jotka tulee ilmoittaa verotoimistolle kolmen kuukauden kuluessa syntymästä (30 §).

Nykyinen etunimivelvoite ja sen täyttämiseksi annettu määräaika on tarkoitus säilyttää ennallaan. Uudessa henkilönnimilaissa on lisäksi säännös, jonka mukaan verotoimisto saa antaa huoltajalle kehotuksen täyttää nimivelvoite määräajassa. Samassa asiassa annettavan uuden kehotuksen yhteydessä voidaan määrätä uhkasakko. Uhkasakon määräämistä koskeva kysymys käsitellään hallinto-oikeudessa noudattaen menettelyä, josta säädetään tämän lain 42 §:ssä. Hovioikeuteen valitettaessa vaaditaan valituslupa (43 §).

Sukunimen osalta niin voimassa olevassa kuin uudessakaan laissa ei ole mainintaa sukunimivelvoitteesta. Sukunimi määräytyy voimassa olevan lain 1 §:n mukaan (uuden henkilönnimilain 4 §). Voimassa olevan lain perusteella sukunimen määräytymiseen ei liity erillistä ilmoittamisvelvollisuutta. Uuden henkilönnimilain perusteella hakemus lapsen sukunimen määräytymiseksi tulee tehdä kolmen kuukauden kuluessa lapsen syntymästä (5 § 1 mom.).

1.2 Etunimen hyväksyttävyys

Voimassa olevan lain mukaan etunimeksi ei saa hyväksyä nimeä, joka voi herättää pahennusta tai jonka voidaan olettaa aiheuttavan haittaa nimen saajalle tai nimeä, joka jostain muusta syystä ei ilmeisesti ole sopiva etunimeksi (34 §).

Uuden henkilönnimilain mukaan etunimeksi saa ainoastaan ottaa nimen,

1. joka ei voi herättää pahennusta (*anstöt*),
2. jonka ei voi olettaa aiheuttavan haittaa (*obehag*) nimen saajalle,

3. joka ei jostain muusta syystä ole sopimaton (*olämplig*) etunimeksi (28 §).

Säännöksen tarkoituksena on palvella yleistä etua, joten pahennus-käsitettä tulee tarkastella yleisestä näkökulmasta.¹

Nimen aiheuttaman haitan arviointi on subjektiivista ja arvioinnin tulee tapahtua nimen saajan näkökulmasta. Aikuisen, joka hakee tiettyä etunimeä, voidaan pääsääntöisesti katsoa osoittavan hakemuksellaan, ettei hän koe hakemansa nimen aiheuttavan hänelle haittaa. Jos kyse on alaikäisestä nimen hakijasta, tulee noudattaa suurempaa varovaisuutta.²

Kriteeri, jonka mukaan nimi voi olla jostain muusta syystä sopimaton etunimeksi, viittaa valmisteluasiakirjojen mukaan ennen muuta siihen, että etunimen ei tule olla luonteeltaan ilmeisen sukunimenomainen.³

Jo voimassa olevan lain perusteella on mahdollista sekä aikuisille että lapsille ottaa nimi, joka perinteisesti yhdistetään vastakkaiseen sukupuoleen.⁴ Myös uuden henkilönimilain yksityiskohtaisissa perusteluissa korostetaan, että etunimien osalta on hyväksyttävää noudattaa omaksuttua sukupuolineutraalia etunimikäytäntöä.⁵

1.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen

Voimassa olevan lain mukaan jos lapsen vanhemmilla on yhteinen sukunimi, lapsi saa syntymän perusteella vanhempien yhteisen sukunimen.

Jos vanhemmilla ei ole yhteistä sukunimeä ja heillä on jo ennestään yksi tai useampi yhteisessä huollossa oleva lapsi, lapsi saa syntymän perusteella saman sukunimen, joka aikaisemmin syntyneillä sisaruksilla on.

Jos vanhemmilla on eri sukunimet lapsen syntyessä, lapsen katsotaan saavan syntyessään vanhempien sukunimestä sen, joka ilmoitetaan verotoimistoon kolmen kuukauden kuluessa syntymästä. Lapsen sukunimeksi voidaan ilmoittaa myös nimi, jota jompikumpi vanhemmista on viimeksi käyttänyt naimattomana ollessaan. Jos tässä kappaleessa mainituissa tilanteissa ei tehdä ilmoitusta lapsen sukunimestä, katsotaan lapsen saavan syntyessään äitinsä sukunimen (1 §).

Uuden henkilönimilain mukaan kun lapsi on syntynyt, lapselle tulee antaa sukunimi (4 § 1 mom.).

Lapsen sukunimi saa olla

1. vanhempien tai jommankumman vanhemman sukunimi,
2. sukunimi, jota jompikumpi vanhemmista on käyttänyt,

---

¹ Prop 2015/16:180, s. 120.

² Prop 2015/16:180, s. 120.

³ Prop 2015/16:180, s. 120.

⁴ Prop 2015/16:180, s. 65.

⁵ Prop 2015/16:180, s. 121.

3. kaksiosainen sukunimi, joka on muodostettu vanhempien sukunimistä, (kaksiosainen sukunimi saa koostua ainoastaan kahdesta yksittäisestä sukunimestä, nimiä tulee käyttää määrättyssä järjestyksessä ja nimet saa yhdistää yhdysmerkillä (20 § 2 mom.)),
4. sukunimi, joka on muodostettu jommankumman vanhemman etunimestä niin, että etunimeen on lisätty päätteeksi, ”-son” tai ”-dotter”, tai joka on muodostettu vastaavalla tavalla, tai
5. sukunimi, joka on jollain vanhempien yhteisistä lapsista (4 § 2 mom.).

Sukunimi ei saa olla avioliiton perusteella saatu nimi, lukuun ottamatta tapauksia, joissa kuollut vanhempi kantoi nimeä kuollessaan (4 § 3 mom.).

Jos hakemusta lapsen sukunimen määräytymiseksi ei tehdä kolmen kuukauden määräajassa, lapsi saa sukunimen, joka on lapsen synnyttäneellä vanhemmalla tai, jos lapsen synnyttänyt vanhempi on kuollut, sukunimen, joka tällä oli kuollessaan (5 § 2 mom.).

Voimassa olevan lain mukaan adoptiolapsi saa adoptiovanhempiansa sukunimen, jos heillä on yhteinen sukunimi. Jos adoptiovanhemmilla on eri sukunimet ja heillä on aikaisemmin yksi tai useampi yhteinen lapsi, adoptiolapsi saa sukunimen, joka on adoptiovanhempien viimeksi syntyneellä lapsella. Jos adoptiovanhemmilla on eri sukunimet, eikä edellä mainittu sovellu, adoptiolapsi saa adoptiovanhempien tekemän ilmoituksen perusteella sukunimen, joka toisella adoptiovanhemmalla on. Adoptiovanhemmat voivat myös ilmoittaa lapsen nimeksi sukunimen, jota jompikumpi heistä on viimeksi naimattomana käyttänyt. Jos ilmoitusta ei tässä tapauksessa tehdä, adoptiolapsi saa adoptioäitinsä sukunimen, tai jos adoptiovanhemmat ovat samaa sukupuolta, iältään vanhemman vanhemman sukunimen (2 §).

Uuden henkilönimilain 6 §:n 1 momentin mukaan adoptiopäätöksen jälkeen adoptiolapselle annetaan uusi sukunimi. Tätä ei kuitenkaan sovelleta, jos puoliso adoptoi puolisonsa lapsen tai tuomioistuimella päätetään adoptiosta 8 §:n nojalla. Kun puoliso yhdessä adoptoi lapsen, lapsen sukunimi määräytyy samalla tavoin kuin uuden henkilönimilain 4 §:n 2 ja 3 momenteissa on yllä esitetty. Luonnollisten vanhempien sukunimen tai -nimien sijaan lapsen sukunimi määräytyy adoptiovanhempien sukunimen tai -nimien perusteella. Muuten uusi henkilönimilaki ei tuo muutosta lapsen sukunimen määräytymiseen adoption perusteella.

Voimassa olevan lain mukaan kaksitoista vuotta täyttäneen lapsen tämän lain mukaista asiaa koskevan ilmoituksen tai hakemuksen tekeminen ilman lapsen hyväksyntää on sallittu ainoastaan, jos lapsi on pysyvästi kykenemätön ilmaisemaan mielipiteensä psyykkisen häiriön tai jonkun vastaavan syyn perusteella. Päätettäessä onko lapsen sukunimen muuttaminen (6, 8 tai 11 §:n perusteella)⁶ lapsen edun mukaista, tulee oikeuden ottaa huomioon lapsen tahto ja huomioida se suhteutettuna lapsen ikään ja kehitystasoon, vaikka lapsen hyväksyntää ei tarvittaisi (48 §).

Uuden henkilönimilain 46 §:ssä ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia lapsen itsemääräämisoikeuteen suhteessa voimassa olevaan lakiin.

---

⁶ 6 §: Alle 18-vuotiaan sukunimen vaihtaminen, kun lapsella on sen vanhemman sukunimi, joka ei ole lapsen huoltaja. 8 §: Lapsen sukunimen muuttaminen, kun huostaan otettu lapsi annetaan muiden kuin alkuperäisten vanhempien huoltoon. 11 §: Lapsen sukunimen muuttaminen uudisnimeksi.

1.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä

Voimassa olevan lain mukaan avioliiton solmivat voivat valita, ottavatko he toisen sukunimen yhteiseksi sukunimekseen vai säilyttävätkö molemmat avioliittoa edeltäneet sukunimensä (9 § 1 mom.).

Sukunimi voidaan ottaa yhteiseksi sukunimeksi ainoastaan, jos se, kenen sukunimi valitaan yhteiseksi, antaa hyväksyntänsä ja yhteiseksi sukunimeksi otettava nimi ei perustu aikaisempaan avioliittoon (9 § 3 mom.).

Uuden henkilönimilain mukaan puoliso voi muuttaa sukunimensä toisen puolison sukunimeksi. Puoliso voi lisäksi muuttaa sukunimensä kaksiosaiseksi sukunimeksi, joka muodostuu hänen avioliittoa edeltävästä sukunimestään ja toisen puolison sukunimestä. Myös kuolleen puolison leskellä on tähän säännökseen perustuva oikeus muuttaa sukunimensä kuolleen puolison sukunimeksi (12 §).

Kaksiosainen sukunimi saa koostua ainoastaan kahdesta yksittäisestä sukunimestä ja sitä tulee käyttää määrättyssä järjestyksessä. Kaksiosaisessa sukunimessä nimet saa yhdistää yhdysmerkillä (20 § 2 mom.).

Ruotsissa on 1. toukokuuta 2009 voimaan tulleen avioliittolain muutoksen myötä vahvistettu mahdollisuus solmia avioliitto osapuolten sukupuolesta riippumatta. Samaa sukupuolta olevien puolisoitten väliset asiat, mukaan lukien nimiasiat, käsitellään samaan tapaan kuin eri sukupuolta olevien puolisoitten väliset asiat.

1.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta

Sukunimen muuttaminen perhesuhteen perusteella

Voimassa olevan lain mukaan syntymän perusteella saadun sukunimen muuttaminen jommankumman vanhemman sukunimeksi tai sukunimeksi, jota jompikumpi vanhemmista on viimeksi kantanut naimattomana ollessaan, tehdään verotoimistolle tehtävällä ilmoituksella. Jos hakijan vanhemman sukunimi perustuu avioliittoon jonkun muun kuin hakijan toisen vanhemman kanssa, nimen muuttamiseksi vaaditaan tämän aviopuolison hyväksyntä (5 § 1 ja 2 mom.).

Uuden henkilönimilain 9 §:n mukaan henkilö voi muuttaa sukunimensä

1. vanhempien tai jommankumman vanhemman sukunimeksi,
2. sukunimeksi, jota jompikumpi vanhemmista on aiemmin käyttänyt,
3. kaksiosaiseksi sukunimeksi, joka muodostuu vanhempien sukunimistä tai sukunimistä, joita vanhemmat ovat aiemmin käyttäneet, tai
4. sukunimeksi, joka muodostuu jommankumman vanhemman etunimestä lisätynä ”-son”, ”-dotter” tai jollakin vastaavasti muodostetulla päätteellä.

Sukunimi, jota jompikumpi vanhemmista on käyttänyt, ei saa olla avioliiton perusteella saatu nimi, lukuun ottamatta tilannetta, jossa kuollut vanhempi käytti nimeä kuollessaan.

Henkilö voi ottaa sukunimekseen nimen, joka on ollut käytössä hänen suvussa suoraan ylenevässä linjassa kahden sukupolven ajan. Sukunimen on kuitenkin tullut olla käytössä enintään neljä sukupolvea taaksepäin laskettuna hakijan vanhemmista (18 §).

Sukunimen muuttamista koskevat rajoitukset

Voimassa olevan lain 13 §:n 1 momentin mukaan sukunimeksi, oli se uudisnimi tai ei, ei saa hyväksyä nimeä, joka voidaan helposti sekoittaa

1. sukunimeen, jota joku muu lakiin perustuen käyttää tai jota jollain muulla on oikeus käyttää;
2. yleisesti tunnettuun sukunimeen, jota on käyttänyt ”sammunut” suku;
3. yleisesti tunnettuun ulkomaiseen sukunimeen;
4. jonkun toisen taiteilijanimeen tai samankaltaiseen nimeen, joka on yleisesti tunnettu,
5. säätiön, aatteellisen yhdistyksen tai vastaavan yhteenliittymän nimeen;
6. jonkun toisen Ruotsissa suojaamaan toiminimeen tai tavaramerkkiin tai muuhun tunnusmerkkiin, joka liittyy jonkun muun tässä maassa harjoittamaan elinkeinotoimintaan;
7. jonkun toisen suojaaman kirjallisen tai taiteellisen teoksen nimeen, jos nimi on erottuva, tai erityisellä tavalla luotuun nimeen, joka esiintyy sellaisessa teoksessa ja jonka hyödyntäminen tarkoittaisi jonkun toisen teokseen kuuluvan tekijänoikeuden rikkomista.

Jos joku on hakemukseen perustuen saanut uudissukunimen, edellä mainittu ei estä vanhempia, sisarusia tai sisarusten lapsia uudisnimen saajan tai saajien hyväksynnällä saamaan saman sukunimen patentti- ja rekisteriviraston käsittelemästä hakemuksesta (13 § 2 mom.).

Uuden henkilönimilain 15 § vastaa pitkälti voimassa olevan lain 13 §:ää. Uudessa laissa 6 ja 7 kohtia on tiivistetty kielellisesti:

6. jonkun toisen Ruotsissa suojattuun elinkeinotoiminnassa käytettyyn tunnuksen (*näringskännetecken*) tai tavaramerkkiin, tai
7. johonkin, joka esiintyy kirjallisessa tai taiteellisessa teoksessa ja joka rikkoo jonkun toisen tekijänoikeutta teokseen.

Uudessa henkilönimilaissa luovutaan yleisestä hallinnollisesta sukunimisuojasta. Henkilö voi ottaa uudeksi sukunimekseen nimen, jota laillisesti käyttää tai jota on joskus käyttänyt vähintään 2000 henkilöä⁷ (16 § 1 ja 2 mom.). Jos henkilö muuttaa

⁷ Tämä tarkoittaisi, että noin 530 yleisintä sukunimeä olisi vapaasti otettavissa käyttöön. Prop. 2015/2016:180, s. 50.

sukunimensä tämän säännöksen perusteella, edellä mainittuja yleisiä rajoituksia ei sovelleta. Säännöstä sovellettaessa kaksiosaisen sukunimen katsotaan muodostuvan kahdesta sukunimestä (16 § 3 mom.). Tätä ei kuitenkaan sovelleta ennen lain voimaantuloa käyttöön otettuihin kaksiosaisiin sukunimiin, jotka käsitetään yhdeksi sukunimeksi.⁸

Uuden lain 17 §:ään on otettu sisällöltään voimassaolevan lain 13 §:n 2 momenttia vastaavat poikkeamisperusteet sukunimeä koskevista rajoituksista. Tämän lisäksi uuden lain 15 §:n rajoituksia ei sovelleta sukunimen muuttamiseen edellä 18 §:ssä mainitun perustein.

Ainoastaan uudissukunimiä koskevat rajoitukset

Voimassa olevan lain 12 §:n mukaan uudissukunimenä ei saa hyväksyä

1. nimeä, joka rakenteeltaan, ilmaisultaan tai kirjoitusasultaan on kielelliseltä muodoltaan sellainen, ettei se ole sopiva sukunimeksi tässä valtiossa;
2. nimeä, joka on käytössä etunimenä, ellei ole erityisiä syitä, että nimeä silti tulisi saada käyttää uudissukunimenä;
3. kaksoisnimeä;
4. nimeä, joka voidaan käsittää rautatieasemien, postitoimistojen tai vastaavien nimitykseksi ja joka voi siksi aiheuttaa haittaa tai yleistä harhaanjohtavuutta;
5. nimeä, joka voi herättää pahennusta; tai
6. nimeä, jonka voidaan olettaa aiheuttavan haittaa kantajalleen.

Uuden henkilönimilain 14 § vastaa osittain voimassa olevan lain 12 §:ää. Uuteen lakiin ei ole erikseen kirjattu 1 ja 4 kohtia, mutta aiemmin tyhjentäväksi kirjoitettu esiteluettelo on muutettu esimerkinomaiseksi. Uuden lain mukaan uudissukunimen voi hyväksyä ainoastaan, jos

1. nimeä ei käytetä etunimenä,
2. nimi ei koostu useammasta kuin yhdestä sanasta⁹,
3. nimi ei voi herättää pahennusta,
4. nimen ei voi olettaa aiheuttavan haittaa nimen saajalle, tai
5. nimi ei jostakin muusta syystä ole epäsopeva sukunimeksi¹⁰ (14 §).

⁸ Uuden henkilönimilain voimaantulo- ja siirtymäsäännösten 11 kohta.

⁹ Tällä tarkoitetaan sukunimeä, joka muodostuu esimerkiksi etuliitteestä ja pääsanasta. Prop. 2015/2016:180, s. 105.

¹⁰ Muilla syillä viitataan muun muassa voimassa olevan lain 12 §:n 1 kohdassa mainitun kaltaisiin hyväksymisestisiin. Prop. 2015/2016:180 s. 106.

Sukunimen materiaalista suojaa koskevat erityiset säännökset

Sekä voimassa olevassa että uudessa laissa on oma säännöksensä sukunimistä, jotka nauttivat niin kutsuttua materiaalista suojaa. Voimassa olevassa laissa materiaallinen sukunimisuojaa täydentää hallinnollista sukunimisuojaa.

Voimassa olevan lain mukaan, jos joku on ottanut sukunimekseen erottuvan sukunimen (egenartat efternamn), nimeä, joka voidaan helposti sekoittaa tähän, saa käyttää ainoastaan, jos hakija voi vedota oikeuteen käyttää nimeä tai jos hän tai suku vanhastaan tai muuten paikkakunnan tavan mukaan on käyttänyt nimeä lisänimenä (20 § 1 mom.).

Elinkeinotoiminnassa ei saa ilman lupaa erottuvan sukunimen haltijan haitaksi käyttää toiminimeä, tavaramerkkiä tai muuta tunnusmerkkiä, joka on helposti sekoitettavissa erottuvaan sukunimeen. Säätiön, aatteellisen yhdistyksen tai vastaavan yhteenliittymän nimi rinnastetaan toiminimeen. Sukunimen katsotaan olevan erottuva, jos se on omiaan osoittamaan kuuluvuutta tiettyyn sukuun (20 § 2 ja 3 mom.).

Jos taiteilijanimi tai vastaava on tullut yleisesti tunnetuksi, ja jollain toisella on vanhempi oikeus erottuvaan sukunimeen, johon taiteilijanimi on helposti sekoitettavissa, toisen on kohtuullisessa ajassa vastustettava taiteilijanimen käyttöä. Muuten taiteilijanimeä saa käyttää erottuvalle sukunimelle 20 §:ssä säädetyn suojan sitä estämättä. Säännöstä sovelletaan myös niissä tilanteissa, joissa edellä 20 §:ssä mainittua tunnusmerkkiä on käytetty ja jollain toisella on vanhempi oikeus erottuvaan sukunimeen, johon tunnusmerkki on helposti sekoitettavissa. Tuomioistuimien voi näissä tapauksissa katsoa, minkälainen nimenkäyttö on oikeudenmukaista ja sillä perusteella määrätä, että taiteilijanimeä tai tunnusmerkkiä saa käyttää ainoastaan erikseen määrättyllä tavalla (21 §).

Uudessa henkilönimilaisissa sukunimen materiaallinen suoja (särskilt skydd för efternamn) on tiivistetty yhteen pykälään ja sekoitettavuuden arviointikriteeriä on tarkistettu; ”helposti sekoitettavissa” on korvattu fraasilla ”voidaan sekoittaa”. Uudistuksilla ei ole kuitenkaan tarkoitus tuoda sisällöllisiä muutoksia sukunimen materiaalliseen suojaan. Uuden lain mukaan kukaan ei saa ilman lupaa, sen haitaksi, jolla on suojattu sukunimi 15 §:n rajoitusten perusteella

1. käyttää nimeä, joka voidaan sekoittaa suojattuun sukunimeen,
2. elinkeinotoiminnassa käyttää yhdistyksen, aatteellisen yhdistyksen tai vastaavan yhteenliittymän nimeä, joka voidaan sekoittaa suojattuun sukunimeen,
3. elinkeinotoiminnassa käyttää elinkeinonimeä (*näringskännetecken*), tavaramerkkiä tai muuta tunnusmerkkiä, joka voidaan sekoittaa suojattuun sukunimeen (23 § 1 mom.).

Kaikki käytössä olevat sukunimet eivät saa osakseen materiaalista suojaa. Materiaalista suojaa nauttivien sukunimien erottaminen suojan ulkopuolelle jäävistä sukunimistä on jätetty oikeuskäytännössä ratkaistavaksi, mutta tarkkarajaista kriteeristöä ei ole muodostunut. Nimen erottuvuutta tulee kuitenkin tarkastella yhtenäisesti sekä nimilain että tavaramerkki- ja toiminimilain puolella.¹¹

¹¹<https://www.prv.se/sv/varumarke/ansoka-om-varumarke/krav-pa-ditt-varumarke/hinder-for-ditt-varumarke/efternamn/>.

1.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt

Etunimen tai sukunimen lisääminen, muuttaminen tai poistaminen voi tapahtua 30–32 §:ssä tarkoitetut tilanteet pois lukien tekemällä hakemus patentti- ja rekisterivirastolle. Patentti- ja rekisterivirasto harkitsee, onko haetulle muutokselle olemassa erityisiä syitä (33 §). Edellä 30–32 §:ssä tarkoitetuilla tilanteilla viitataan muun muassa syntymän perusteella annettavan etunimen tai annettavien etunimien ilmoittamiseen, poistamiseen tai etunimien keskinäisen järjestyksen muuttamiseen, joiden osalta riittää ilmoitus verotoimistolle.

Uuden henkilönimilain mukaan henkilön, joka haluaa uuden henkilönimen tai muuttaa henkilönimeään, tulee hakea sitä verotoimistolta (3 §). Verotoimisto päättää pääsääntöisesti uuden henkilönimen tai nimenmuutoksen hyväksymisestä (36 §). Verotoimisto voi tarvittaessa pyytää asiantuntijalausuntoa siitä, onko ehdotettu nimi kielellisesti tai muutoin nimeksi sopiva. Lausunto voidaan pyytää myös nimen suhteesta nimisuojaan (40 §).

1.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt

Ulkomailla saadun nimen hyväksyminen Ruotsissa

Voimassa olevan lain mukaan henkilöllä, joka on saanut nimen syntymän perusteella, muuttamalla siviilisäätyä tai muuta perheoikeudellista suhdetta Ruotsin ulkopuolella eurooppalaiseen taloudelliseen yhteistyöalueeseen kuuluvassa valtiossa tai Sveitsissä, on verotoimistolle tehtävän ilmoituksen perusteella oikeus saada tuo nimi hyväksytyksi myös Ruotsissa, jos hän nimen saadessaan oli sen valtion kansalainen tai hänellä oli siellä kotipaikka (*hemvist*) tai hänellä oli jokin muu erityinen liittymä siihen valtioon (49 a § 1 mom.).

Etunimeksi ei kuitenkaan voida hyväksyä muualla saatua nimeä, joka voi herättää pahennusta, jonka voidaan olettaa aiheuttavan haittaa nimenkantajalle tai joka jostain muusta syystä on ilmeisen sopimaton etunimenä Ruotsissa (49 a § 2 mom.).

Jos alle 18-vuotias lapsi on saanut sukunimensä sellaiselta vanhemmalta, joka ei ole hänen huoltajansa, vaaditaan ulkomailla muutetun sukunimen hyväksymiseksi Ruotsissa nimiyhteyden menettäneen vanhemman suostumus tai tuomioistuimen ratkaisu lapsen edun arvioinnista nimiasiassa (49 a § 3 mom.).

Uuden henkilönimilain mukaan ulkomailla saadun nimen hyväksymistä koskevat säännöt säilyvät ennallaan. Hallituksen esityksen perusteella myös nimiyhteyden menettäneen vanhemman suostumusta koskeva edellytys säilyy, vaikka tätä koskeva säännös on siirretty yleisempään yhteyteen (34 §).¹² Etunimen sopimattomuutta koskevista edellytyksistä on poistettu sopimattomuuden ilmeisyyttä koskeva vaatimus (30 §).

---

¹² Prop. 2015/2016:180 s. 69–70.

Sovellettava laki ja toimivaltainen viranomainen

Lähtökohtana on, että Ruotsin nimiviranomaiset käsittelevät Ruotsin kansalaisen nimiasiat Ruotsin lain mukaan. Vastaavasti muiden maiden kansalaisten nimiasiat käsitellään ulkomailla. Tästä lähtökohdasta poiketen Ruotsin nimiviranomaiset voivat käsitellä myös Ruotsissa kotipaikan omaavien henkilöiden nimeä koskevan asian Ruotsin lain mukaan hänen kansalaisuudesta riippumatta. Ulkomaan kansalainen voi halutessaan ottaa käyttöön myös ruotsalaisen välinimen.¹³ Lakia sovelletaan myös kansalaisuudettomiin henkilöihin, joilla on kotipaikka Ruotsissa. Jos henkilöllä ei ole kotipaikkaa missään valtiossa, oleskelu Ruotsissa katsotaan riittäväksi liittymäksi (52 §).

Laissa on erityissäännökset Tanskan, Suomen ja Norjan kansalaisista. Näiden säännösten mukaan Ruotsin nimilakia ei sovelleta Ruotsin kansalaisiin, joilla on kotipaikka Tanskassa, Suomessa tai Norjassa. Vastaavasti Ruotsin nimilakia sovelletaan Tanskan, Suomen ja Norjan kansalaisiin, joiden kotipaikka on Ruotsissa (50–51 §).

Sovellettavaa lakia ja viranomaisten toimivaltaa koskevat säännöt säilyvät uuden henkilönimilain mukaan pääosin aineelliselta sisällöltään muuttumattomina. Välinimimahdollisuudesta luopumisen myötä välinimeä koskevasta säännöksestä on luovuttu myös kansainvälisyksityisoikeudellisessa sääntelyssä.¹⁴

---

¹³ Prop. 2015/2016:180 s. 69.

¹⁴ Prop. 2015/2016:180 s. 69.

2 NORJA

Norjassa henkilön nimeen liittyvistä kysymyksistä säädetään 1.1.2003 voimaan tullessa laissa henkilön nimestä (*lov om personnavn* 2002-06-07 nr 19), josta käytetään nimitystä *navneloven* (nimilaki). Lakia on muutettu viimeksi tämän vuoden kesäkuussa (LOV-2016-06-17-46). Lain tulkinta perustuu keskeisesti lain mietinnössä (NOU 2001:1) ja kiertokirjeessä (Rundskriv G-20/2002) esitettyyn.

2.1 Nimivelvoite

Norjan nimilain mukaan kaikilla tulee olla etunimi ja yksi- tai kaksiosainen sukunimi, minkä lisäksi henkilöllä voi olla välinimi. Jokainen on velvollinen käyttämään etu- ja sukunimeään henkilönnimenä (1 luku 1 §).

Lapsen huoltajan tulee viimeistään kuusi kuukautta lapsen syntymän jälkeen ilmoittaa, minkä nimen lapsi saa (1 luku 2 §). Laiminlyönnistä ilmoittaa nimi säädettyssä määräajassa voidaan rangaista rikoslain 339 §:n 1 kohdan perusteella rikkomuksena jättää laissa säädetty tieto antamatta viranomaiselle.¹⁵

2.2 Etunimen hyväksyttävyyden

Nimilain 2 luvun 10 §:ssä säädetään yleisistä nimeä koskevista rajoituksista, jotka koskevat etu-, suku- ja välinimiä.

Ilmoitusta nimen määräytymisestä, muuttamisesta tai poistamisesta ei hyväksytä, jos nimestä voi aiheutua huomattavaa haittaa (*vesentlig ulempe*) taikka jos haetun nimen epäämiseksi on muita painavia syitä (2 luku 10 § 1 mom.).

Vaatus haitan huomattavuudesta tarkoittaa, että käsillä tulee olla painavia syitä, jotta ilmoitus voidaan hylätä yksilölle mahdollisesti koituvan haitan perusteella. Kielteisiä päätöksiä tulee tehdä ainoastaan poikkeuksellisesti ja huomattavaa haittaa koskevaa tulkintaa tulee voida muuttaa yhteiskunnan kehittymisen mukana. Etunimen kirjoitusasun luonnollinen kehitys tulee sallia, eikä nimikäytännön tulisi lähtökohteisesti estää kirjoitetun kielen luonnollista kehitystä.¹⁶

Sanoja tai merkintöjä, jotka eivät ole luonteeltaan nimiä, kuten numerot tai yksittäiset kirjaimet, ei tule hyväksyä etunimiksi. On kuitenkin mahdollista, että tulkinta, jonka mukaan tietty sana ei ole katsottavissa luonteeltaan nimeksi, voi kielellisen kehityksen myötä muuttua.¹⁷ Mietinnössä ei ole haluttu vetää konkreettista rajaa huomattavaa haittaa aiheuttavien nimien ja muiden nimien välille, koska rajanveto tulisi tehdä esittämällä esimerkkejä, jotka kuitenkin olisivat sattumanvaraisia ja voisivat olla har-

¹⁵ Kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.6.1.

¹⁶ Kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.7.

¹⁷ NOU 2001:1, s. 146–147. Esimerkkinä mainitaan päivittäisessä käytössä olevat sanat Bjørn, Orm ja Dag, jotka ovat käytön myötä vakiintuneet etunimiksi. Ks. myös kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.7.2.

haanjohtavia. Lisäksi esimerkit saatettaisiin ottaa tulkinnassa huomioon liiankin sitovina, mikä voisi heikentää *vesentlig ulempe* -kriteerin dynaamista soveltamista.¹⁸

Säännös ei itsessään aseta ohjeita koskien sukupuolelle tyypillisiä nimiä. Lainsäädännön perusteluissa ja lainsäädännön tulkintaa ohjaavassa kiertokirjeessä kuitenkin todetaan, että poikiennimiä ei voi valita nimeksi tytöille ja päinvastoin.¹⁹ Tyttöjennimet miehille tai poikiennimet naisille tulee kuitenkin sallia henkilöille, jotka läpikäyvät sukupuolenvaihdosmenettelyä ja jotka ovat aloittaneet hormonihoidon sekä henkilöille, joilla on transseksuaalinen identiteetti.²⁰

Yleisten nimeä koskevien rajoitusten lisäksi etunimeksi ei voi valita nimeä, joka on rekisteröity väestörekisteriin (*Det sentrale folkeregistrer*) suku- tai välinimeksi. Tästä esteestä poiketaan sellaisten nimien kohdalla, jotka ovat olleet alun perin etunimiä, joita on perinteisesti käytetty etunimenä tai jos nimen etunimenomainen käyttö on kuulunut perinteisiin kulttuurissa, joka ei tee eroa etu- ja sukunimien välillä (2 luku 8 §).

2.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen

Lapsen huoltajien tai huoltajan tulee viimeistään kuusi kuukautta syntymän jälkeen ilmoittaa, minkä nimen lapsi saa (1 luku 2 § 1 mom.). Vanhemmat voivat valita lapselleen myös toisen sukunimen kuin mikä heillä itsellään on.²¹ Pääsääntö on, että jos vanhemmilla on yhteinen huoltajuus, tarvitaan molempien allekirjoitus lapsen sukunimeä koskevaan ilmoitukseen. Ainoastaan vanhempi, jolla on huoltajuus, saa allekirjoittaa lapsen nimeä koskevan ilmoituksen. Vaikka molemmat vanhemmat olisivatkin lapsen huoltajia, voidaan ainoastaan toisen vanhemman allekirjoittama lapsen sukunimeä koskeva ilmoitus hyväksyä, jos siihen on olemassa erityisiä syitä.²² Erityisinä syinä voidaan pitää tilanteita, joissa on olemassa objektiivisesti pääteltävissä olevat olosuhteet, jotka selvästi osoittavat, että lapsen vanhemmista sen, joka ei anna hyväksyntäänsä lapsen nimen muuttamiselle ei pidä saada vaikuttaa päätökseen.²³

Jos ilmoitusta lapsen sukunimestä ei tehdä, lapsi saa automaattisesti äidin sukunimen. Jos äidillä on sukunimenä hänen toisen vanhempansa etunimestä muodostettu vanhempainnimi, lapsi saa sen sijaan sukunimekseen äidin etunimen, johon on yhdistetty sukulaisuussuhdetta osoittava pääte (1 luku 2 § 2 mom.). Jos äidillä on sukunimenä vanhempainnimestä ja jostakin toisesta sukunimestä muodostettu kaksiosainen sukunimi, lapsi saa sukunimekseen toisen kuin vanhempainnimen.²⁴

Adoptiolapsi saa adoptiovanhemman sukunimen, ellei adoptiopäätöksessä päätetä toisin. Tätä kohtaa ei sovelleta puolison lapsen adoptioon (2 luku 5 § 1 mom.). Lap-

¹⁸ NOU 2001:1, s. 148.

¹⁹ NOU 2001:1, s. 196 ja kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.7.

²⁰ Kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.7.

²¹ Kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.6.1.

²² Kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.6.1.

²³ Esimerkkinä tällaisesta olosuhteesta mainitaan tilanne, jossa asianomainen on tuomittu lapsen hyväksikäytöstä. Kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.6.2.

²⁴ Kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.6.1.

sipuolta koskevassa adoptiossa tulee tehdä erityinen päätös nimen muuttamisesta, jotta adoptoitava voi saada adoptiovanhemman sukunimen.²⁵ Jos kaksi puolisoa adoptoi lapsen, lapsi saa adoptioäitinsä sukunimen, jos adoptiopäätöksessä ei todeta toisin, vaikka adoptioäidin sukunimi olisikin vanhempainnimi. Sukunimi muodostetaan samalla tavalla kuin muodostettaessa lapsen nimi syntymän jälkeen 1 luvun 2 §:n 2 momentin perusteella (2 luku 5 § 2 mom.).

Alle 16-vuotiaan nimen ottamista, muuttamista tai poistamista koskevan ilmoituksen tekee hän tai hänen huoltajansa, tai ilmoituksella tulee olla heidän hyväksyntänsä. Jos ilmoitus koskee yli 12-vuotiasta, lapsen täytyy antaa ilmoitukselle hyväksyntänsä. Vaikka edellä mainittuja hyväksymisiä ei esitetä, voidaan ilmoitus hyväksyä, jos siihen on erityisiä syitä (3 luku 12 § 1 mom.). Erityisinä syinä voidaan pitää esimerkiksi sitä, jos yli 15-vuotias lapsi itse toivoo nimenmuutosta ja lapsi asuu sen vanhemman luona, joka on jättänyt ilmoituksen.²⁶ Tämä tarkoittaa sitä, että alle 15-vuotiaan lapsen nimenmuutosta ei voida pääsääntöisesti hyväksyä, elleivät molemmat huoltajat ole sitä hyväksyneet. Erityisinä syinä voidaan myös pitää tilanteita, joissa on olemassa objektiivisesti pääteltävissä olevat olosuhteet, jotka selvästi osoittavat, että lapsen vanhemmista sen, joka ei anna hyväksyntäänsä lapsen nimen muuttamiselle ei pidä saada vaikuttaa päätökseen.²⁷

2.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä

Henkilö voi ottaa uudeksi sukunimekseen nimen, joka on tai on ollut aviopuolison tai avopuolison sukunimi tai välinimi, sillä edellytyksellä, että nimi ei ole peräisin aikaisemmasta avioliitosta tai avoliitosta (2 luku 4 § 1 mom. 4 kohta). Henkilö voi myös yhdistää avio- tai avopuolisonsa sukunimen omaan sukunimeensä muodostaen näin kaksiosaisen sukunimen, jossa nimet tulee yhdistää yhdysmerkillä. Näin ollen esimerkiksi aviopuolisot Balk-Jacobsen ja Strandli-Pedersen voivat ottaa kaksiosaisen sukunimen Balk-Strandli.²⁸

Henkilö voi myös ottaa sukunimen, joka on tai on ollut puolison tai avopuolison etunimi, jos tämä vastaa sellaisen kulttuurin nimiperinnettä, joka ei tee eroa etu- ja sukunimen välillä (2 luku 4 § 1 mom. 5 kohta).

Edellytyksenä sille, että henkilö on oikeutettu ottamaan avopuolisonsa nimen edellä mainituin perustein, avoliiton on tullut olla voimassa vähintään kaksi vuotta tai avopuolisoilla tulee olla yhteinen lapsi (2 luku 4 § 2 mom.). Säännös on sukupuolineutraali.²⁹

---

²⁵ Kiertokirje G-20/2002, jakso 3.6.3.

²⁶ Kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.6.2

²⁷ Esimerkkinä tällaisesta olosuhteesta mainitaan tilanne, jossa asianomainen on tuomittu lapsen hyväksikäytöstä. Kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.6.2

²⁸ Kiertokirje G-20/2002, jakso 3.7.

²⁹ Kiertokirje G-20/2002, jakso 3.5.10.

2.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta

Sukunimen, joka on useammalla kuin 200 henkilöllä Norjassa³⁰, saa ottaa ilman erillistä suostumusta. Jos nimi on alle 200 henkilöllä tai tasan 200 henkilöllä, tarvitaan suostumus kaikilta nimeä kantavilta henkilöiltä. Jos nimeä kantava on alaikäinen, pyydetään suostumus tämän huoltajalta (2 luku 3 § 1 ja 2 mom.).

Norjan väestörekisteriin rekisteröidään nimet, jotka ovat käytössä sukuniminä Norjassa. Lähtökohtana on, että rekisteröimättömät nimet ovat tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta vapaasti otettavissa käyttöön. Nimeä, jota ei ole rekisteröity, ei kuitenkaan saa ottaa sukunimeksi, jos nimi:

1. on niin lähellä suojattua sukunimeä, että se voidaan helposti sekoittaa (nimen saa tällaisessakin tilanteessa kuitenkin ottaa, jos suojatun nimen kaikilta kantajilta saadaan hyväksyntä),
2. on identtinen tai muistuttaa yleisesti tunnettua yrityksen nimeä, tavaramerkkiä, yhdistystä tai vastaavaa tai yleisesti tunnettua taiteilija- tai artistinimeä ja voidaan olettaa, että hakijalle myönnetty sukunimi voisi vahingoittaa nimen nykyisen haltijan oikeutettua etua, tai
3. on tai on ollut rekisteröity Norjan väestörekisteriin etunimenä, ellei käy ilmi, että nimeä on aikaisemmin käytetty sukunimenä Norjassa tai, että nimeä perinteisesti käytetään kulttuurissa, joka ei tee eroa etu- ja sukunimen välillä (2 luku 3 § 3 mom.).

Nimilain 2 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan suojattuja sukunimiä saa yllä olevista rajoituksista huolimatta ottaa (sukulaisuuteen) perustuvan liittymän perusteella. Henkilö voi ottaa sukunimekseen nimen:

1. jota joku hakijan vanhemmista, äidin tai isän vanhemmista, äidin tai isän vanhempien vanhemmista tai äidin tai isän vanhempien isovanhemmista on käyttänyt sukunimenään tai välinimenään edellyttäen, että nimeä ei ole saatu avioliiton tai avoliiton kautta,
2. jota toinen hakijan vanhemmista käyttää etunimenään, tai jos se vastaa tietyn kulttuurin nimiperinnettä, äidin tai isän vanhempien etunimen lisättynä sukulaisuutta osoittavalla päätteellä,
3. joka on tai on ollut hakijan jommankumman vanhemman tai äidin tai isän vanhemman etunimi, jos tämä vastaa sellaisen kulttuurin nimiperinnettä, joka ei tee eroa etu- ja sukunimen välillä,
4. joka on hakijan isä- tai äitipuolen tai kasvatusvanhemman suku- tai välinimi ja tämä hyväksyy nimen ottamisen hakijan sukunimeksi,

³⁰ Viimeksi 1.1.2016 päivitetyn luettelon perusteella yli 200 henkilöllä olevia sukunimiä oli yhteensä 3437. <http://www.ssb.no/befolkning/statistikk/navn/aar/2016-01-26?fane=tabell&sort=nummer&tabell=253540>. Vuosituhannen alussa valmisteltaessa uutta nimilakia yli 200 henkilöllä olevia sukunimiä laskettiin olevan yhteensä 3098 ja yhteensä noin 2,7 miljoonalla henkilöllä laskettiin olevan sukunimi, joka on tasan 200 henkilöllä tai yli 200 henkilöllä. NOU 2001:1, s. 94 ja 120.

5. joka on aikaisemmin ollut hakijan sukunimi, tai nimen, joka on tai on ollut hakijan välinimi, edellyttäen molempien osalta, että nimeä ei ole saatu avio- tai avoliiton perusteella,
6. joka on sellaisen tilan nimi (*navnet på et gårdsbruk*), jonka hakija tai hänen vanhempansa ovat pitkän aikaa omistaneet tai jota hakija tai hänen vanhempansa ovat pitkän aikaa käyttäneet³¹,
7. johon hakijalla on erityinen liittymä. Esimerkkinä erityiselle liittymälle on esitetty muun muassa tilanne, jossa avopuolisonsa sukunimen ottaneen vanhemman lapsi haluaa saada saman sukunimen kuin hänen vanhemmallaan on. Siihen vaaditaan lisäksi avopuolison hyväksyntä.

Kaksi nimeä, jotka molemmat ovat otettavissa sukunimeksi, saadaan ottaa käyttöön yhdistettynä sukunimenä, jos nimet yhdistetään yhdysmerkillä. Yhdistetyn sukunimen katsotaan muodostuvan kahdesta erillisestä sukunimestä (2 luku 7 §), mikä tarkoittaa, että yhdistetty sukunimi ei voi koskaan koostua useammasta kuin kahdesta yksittäisestä sukunimestä. Yhdistetyn sukunimen kantajat lasketaan kumpaakin sukunimeä kantavien lukumäärään, kun sukunimen suojan määrittämiseksi lasketaan nimeä kantavien lukumäärää.³²

2.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt

Ilmoitus nimen ottamisesta, muuttamisesta tai poistamisesta tulee esittää verotoimistolle, joka ratkaisee, voidaanko ilmoitus hyväksyä. Joidenkin nimiasioiden osalta toimisto voi päättää, että ilmoitus tulee käsitellä jonkin toisen hallintoelimen toimesta. Nimeä koskevan ilmoituksen hyväksymisestä tai kieltämisestä tehdystä päätöksestä voi valittaa lääninoikeuteen (*fylkesmannen*) (3 luku 11 § 1 mom.).

2.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt

Norjan nimilakia sovelletaan kaikkiin henkilöihin, jotka väestörekisteriin tehdyn merkinnän perusteella asuvat Norjassa ja aikovat jäädä Norjaan pysyvästi. Sellainen ulkomainen henkilö, johon edellä mainittu soveltuu, voi tehdä ilmoituksen nimen ottamisesta, muuttamisesta tai poistamisesta paikalliselle viranomaiselle (3 luku 14 § 1 ja 2 mom.).

Ulkomaalaisen muuttaessa Norjaan lähtökohtana on, että häntä ei pyydetä vaihtamaan nimeään. Nimi viedään väestörekisteriin sellaisessa muodossa, joka sopii Norjan nimilainsäädännölliseen järjestelmään ja Norjassa käytettäviin aakkosiin, ilman erillistä päätöstä. Sama koskee nimien rekisteröintiä lyhennetyssä muodossa. Jois-

³¹ Tilan omistusoikeuden osalta pitkällä ajalla on ainakin aikaisemman nimilain kohdalla tarkoitettu, että tila on ollut hakijan tai hakijan vanhempien omistuksessa vähintään 10 vuotta ja omistusoikeuden on tullut olla voimassa myös nimen hakemisen hetkellä. Tilaa koskevan käyttöoikeuden kohdalla pitkällä ajalla tarkoitetaan, että käyttöoikeus on ollut voimassa ja tilaa on käytetty vähintään kymmenen vuotta tai, että tilaan on ollut voimassa nautinto-oikeus vähintään 20 vuotta. Tätä kohtaa ei sovelleta, jos tilan nimi on otettu käyttöön 1.1.1947 jälkeen. NOU 2001:1, s. 28.

³² Kiertokirje G-20/2002, jakso 3.7.

sakin kulttuureissa nimet saattavat olla niin pitkiä, että niiden käyttäminen Norjassa saattaa olla kantajalleen hankalaa. Tästä syystä on muodostunut käytäntö, johon perustuen väestörekisteriin merkitään maahanmuuton yhteydessä tai sen jälkeen lyhennetty muoto nimestä. Tämän ei katsota olevan nimenmuutos, joka vaatisi nimilain mukaisen päätöksen. Tämän perusteella lyhennetty muoto voidaan rekisteröidä nimenä riippumatta siitä, että joku muu on rekisteröinyt saman nimen sukunimenä.³³

Henkilö, joka haluaa noudattaa esimerkiksi espanjalaista tai portugalilaista nimenkirjoitustapaa, jossa käytetään kahta sukunimeä ilman yhdysmerkkiä, voi ottaa vanhemmilta saadun nimen välinimeksi tai yhdistetyksi sukunimeksi, mutta käyttämällä silloin yhdysmerkkiä.³⁴

---

³³ Kiertokirje G-20/2002, jakso 2.3.5.

³⁴ Kiertokirje G-20/2002, jakso 5.2.4.

3 TANSKA

Tanskassa henkilön nimeen liittyvistä kysymyksistä säädetään 1.4.2006 voimaan tulleessa nimilaissa (*navenloven*, lov nr. 524 af 24.6.2005). Lakia on muutettu viimeksi vuonna 2015 (lov nr. 1741 af 22.12.2015). Nimilain soveltamista koskevia määräyksiä ja ohjeita annetaan nimiä koskevassa tiedoksiannossa (*Bekendtgørelse om navne*, BEK nr. 1862 af 23.15.2015) ja nimiasioiden käsittelyä ohjaavassa oppaassa (*Vejledning om behandling af navnesager*, VEJ nr.11359 af 30.12.2015).

3.1 Nimivelvoite

Jokaisella tulee olla vähintään yksi etunimi (3 luku 12 § 1 mom.).

Lapsen huoltajan tai huoltajien tulee viimeistään kuusi kuukautta lapsen syntymän jälkeen antaa lapselle etunimi (3 luku 12 § 2 mom.).

Jos lapselle ei ole viiden kuukauden kuluessa syntymästä annettu etunimeä, henkilörekisterinpitäjä kiinnittää vanhempien huomion lain 1 §:ssä vanhemmille säädettyyn nimervalintavelvollisuuteen.³⁵ Huoltajan tai huoltajien laiminlyönnistä antaa etunimi säädettyssä kuuden kuukauden määräajassa lapsen syntymästä voidaan rangaista sakolla (4 luku 26 § 2 mom.).

Sukunimen osalta laissa ei ole mainintaa sukunimivelvoitteesta. Nimiasioiden käsittelyä ohjaavassa oppaassa kuitenkin todetaan, että kaikilla tulee olla sukunimi.³⁶ Lapsen huoltajien tulee valita lapselle sukunimi viimeistään, kun on kulunut kuusi kuukautta lapsen syntymästä (1 § 1 mom.). Laiminlyönnistä antaa lapselle sukunimi ei tule seuraamuksia.

3.2 Etunimen hyväksyttävyyys

Etuniminä saa käyttää nimiä, jotka on merkitty erityiseen hyväksytyjen etunimien luetteloon³⁷ tai nimiä, jotka on hakemuksesta hyväksytty etunimeksi (3 luku 13 § 1 mom.). Nimet, jotka on hyväksytty hakemuksesta, merkitään hyväksytyjen etunimien luetteloon (3 luku 14 § 2 mom.). Hyväksytyjen nimien luettelo sisältää poikien- ja tyttöjen nimiä sekä sukupuolineutraaleja nimiä.

Jotta nimi hyväksytään hakemuksen perusteella etunimeksi, on sen täytettävä seuraavat edellytykset:

³⁵ VEJ nr 11359 af 30.12.2015, s. 16.

³⁶ VEJ nr 11359 af 30.12.2015, s. 16.

³⁷ Valituslautakunta (Ankestyrelsen) vastaa hyväksytyjen etunimien luettelon ylläpitämisestä. Luettelo on tarkasteltavissa verkko-osoitissa <https://ast.dk/born-familie/navne/navnelister/godkendte-fornavne>.

1. kyseessä on oltava todellinen etunimi,
2. nimi ei saa olla sopimaton käytettäväksi etunimenä Tanskassa ja
3. nimi ei saa olla sopimaton tai herättää pahennusta (3 luku 14 § 3 mom.).

Nimen todellisuutta koskeva kriteeri tarkoittaa, että nimitykset, kuten, ”jne.”, ”prinssi”, ”kreivi” tai lukuja osoittavat sanat kuten ”III” eivät ole sallittuja etuniminä. Etunimistä muodostettavat uudet variaatiot voidaan hyväksyä uusina etuniminä, jos variaatiot ovat luonteeltaan etunimenomaisia, eivätkä ne muistuta suojattuja sukunimiä.³⁸

Tietyt sanatyypit voivat myös muodostaa perustan etunimelle. Esimerkiksi kukannimiä, kuten ”Rose” ja ”Viola” on perinteisesti käytetty naisten niminä. Uusina hyväksytyinä nimitulokkaina on otettu käyttöön myös esimerkiksi nimet ”Chili” ja ”Paprika”. Myös lempinimi voidaan lähtökohtaisesti hyväksyä, jos nimi täyttää edellä mainitut, etunimen hyväksyttävyydeltä edellytettävät kriteerit. Myös ulkomainen lempinimi voidaan hyväksyä, jos sitä käytetään ulkomailla etunimenä ja se täyttää etunimen hyväksyttävyydeltä edellytettävät kriteerit. Esimerkiksi sanat ”Stisser”, ”Mulle” ja ”Tusse” on hyväksytty etuniminä. Sen sijaan sanaa ”potte” (potta) ei ole hyväksytty etunimeksi.³⁹

Nimen soveltumista käytettäväksi etunimenä arvioidaan kokonaisuutena. Arviointi käsittää muun muassa sen, voidaanko nimi kirjoittaa ja ilmaista Tanskassa ja tarkoitaako nimi jotain muuta kuin henkilöä. Nimi tulee kirjoittaa latinalaisin kirjaimin eikä siinä saa olla muita kirjaimia tai merkkejä. Nimi tulee olla ainakin jotenkin lausuttavissa tanskan kielellä. Sanat kuten ”trillebor”, ”skraldespand” ja ”urtepotte” (kottikärnyt, roskapönttö ja kukkaruukku) eivät sovellu etunimiksi, koska niitä ei käsitetä nimiksi. Myöskään etuliitteet, kuten ”de”, ”fra”, ”til” ja ”von” eivät sovellu etunimiksi.⁴⁰

Sanan, joka voi synnyttää rasistisia tai vulgaarisia tai vastaavia miellejhtymiä, katsotaan herättävän pahennusta. Arvioitaessa onko sana sopimaton etunimeksi ratkaisevaa on, voidaanko nimeä käyttää jossakin toisessa yhteydessä, mikä johtaa siihen, että sanaa ei tule käyttää etunimenä. Esimerkkeinä etunimeksi sopimattomista sanatyypeistä mainitaan huudahdukset, substantiivit, verbit, adjektiivit, tunnetut tavaramerkit ja kuvitteelliset henkilöt.⁴¹

Etunimi ei saa olla tyypillinen vastakkaisen sukupuolen henkilön nimi suhteessa nimeä kantavaan henkilöön (3 luku 13 § 2 mom.). Toisin sanoen Tanskassa etunimet ovat pääsääntöisesti sukupuolisidonnaisia.

Etunimien sukupuolisidonnaisuudesta on mahdollista poiketa. Transseksuaalit tai heihin rinnastettavat, voivat hakea henkilörekisterinpitäjältä oikeutta etunimeen, joka yhdistetään hakijan näkökulmasta vastakkaiseen sukupuoleen. Päätöksen asiassa tekee keskusviranomainen (*statsforvaltning*) (BEK 4 luku 13 § 1 ja 3 mom.), joka on sosiaali- ja sisäministeriön alainen organisaatio.

³⁸ Personnavne - Betaenkning afgivet af Navnelovsudvalget, Betaenkning nr. 1446/2004, s. 57 ja VEJ nr 11359 af 30.12.2015, s.51.

³⁹ VEJ nr 11359 af 30.12.2015, s. 51.

⁴⁰ VEJ nr 11359 af 30.12.2015, s. 51.

⁴¹ VEJ nr 11359 af 30.12.2015, s. 52.

3.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen

Lapsen sukunimi määräytyy nimilain 1 luvun 1 §:n mukaan. Lähtökohtana on, että lapsen huoltaja tai huoltajat ovat vapaita valitsemaan lapselle sukunimen, johon lapsi on lain mukaan oikeutettu.

Lapsen huoltajien tulee valita lapselle sukunimi viimeistään, kun on kulunut kuusi kuukautta lapsen syntymästä. Jos valintaa ei tehdä, lapselle annetaan automaattisesti äidin sukunimi. Jos äidin sukunimi on vanhempainnimi tai nimi, joka on jollakin toisella tavalla muodostettu tämän vanhempien tai avio- tai avopuolison etunimestä, lapsi saa sukunimekseen äidin etunimen lisättynä ”-son” tai ”-dotter” -päätteellä (1 luku 1 §).

Adoption yhteydessä lapsi saa adoptiovanhemman tai -vanhempien sukunimen. Samalla voidaan kuitenkin päättää, että lapsi säilyttää aikaisemman sukunimensä (1 luku 9 § 1 mom.). Adoptiolapsella on oikeus nimilain 1 luvussa säädetyin perustein ottaa sukunimekseen vanhemman, tai vanhempien sukunimen, taikka alkuperäisen perheensä sukunimen (1 luku 9 § 3 mom.).

Yli 12-vuotiaan lapsen nimen muuttamiseen vaaditaan lapsen suostumus. Jos lapsi on alle 12-vuotias, hänen nimen muuttamista koskeva mielipiteensä on selvitettävä siinä määrin kuin se on mahdollista ottaen huomioon lapsen kehitysaste tai ymmärryskyvyn taso ja tilanteen luonne. Lapsen mielipide ehdotettuun muutokseen on, siinä määrin kuin on mahdollista, otettava huomioon päätöksenteossa. Poikkeuksellisissa tapauksissa keskusviranomaisen voi hyväksyä nimen muutoksen, vaikka yli 12-vuotiaan lapsen suostumusta ei ole saatu (4 luku 22 §).

3.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä

Avio- tai avopuoliso voi kumppaninsa suostumuksin ottaa sukunimekseen tämän sukunimen. Jos kumppanin sukunimi on vanhempainnimi, avio- tai avopuoliso ei voi ottaa kumppaninsa sukunimeä (1 luku 5 § 1 mom.).

Jotta avopuoliso voi ottaa kumppaninsa sukunimen, vaaditaan, että avopuolisot jättävät nimenmuutoshakemuksen yhteydessä kirjallisen selvityksen siitä, että he elävät avioliitonomaisessa suhteessa ja että suhde on kestänyt vähintään kaksi vuotta tai että heillä on yhdessä alle 18-vuotias lapsi, jolla on tai tulee olemaan sama sukunimi (1 luku 5 § 2 mom.).

Avopuolison sukunimen ottaminen mahdollistettiin vuoden 2005 nimilailla. Uudistusta on perusteltu muun muassa sillä, että myös avopuolisoilla voi olla vahva ja suojattavan arvoinen intressi käyttää yhteistä sukunimeä ja näin välittää itsestään kuva perheenä. Avopuolisoiden lasten ja vanhempien yhteisen sukunimen katsottiin voivan myös vahvistaa lapsen kokemaa tunnetta yhteiseen perheeseen kuulumisesta.⁴²

---

⁴² Bet. nr. 1446/2004, s. 124.

3.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta

Sukunimen, joka on useammalla kuin 2000 henkilöllä⁴³, saa ottaa vapaasti (1 luku 2 § 1 mom.).

Sukunimet, joita kantaa 2000 henkilöä tai vähemmän, ovat suojattuja (1 luku 3 § 1 mom.). Suoja ei koske kuitenkaan sellaisia sukunimiä, joilla on aikaisemmin ollut enemmän kuin 2000 kantajaa (1 luku 2 § 1 mom.).

Riippumatta siitä, onko sukunimi suojattu edellä mainitun 3 §:n perusteella, sukunimi voidaan ottaa käyttöön esimerkiksi sukulaisuuteen perustuvan yhteenliittymän perusteella (1 luku 3 § 2 mom.). Sukulaisuuteen tai vastaavaan liittymään perustuvasta oikeudesta muuttaa sukunimeä säädetään nimilain 1 luvun 4 §:ssä. Tällaisella perusteella on oikeus muuttaa sukunimeä, jos

1. se, joka haluaa ottaa sukunimen, on aikaisemmin käyttänyt nimeä sukunimenä tai välinimenä, jos hakijan vanhemmat, äidin tai isän vanhemmat, äidin tai isän vanhempien vanhemmat tai äidin tai isän vanhempien isovanhemmat ovat käyttäneet nimeä, tai jos hakijan kasvatusvanhempi käyttää tai on käyttänyt nimeä ja hän antaa hakijan nimenmuutoshakemukselle hyväksyntänsä,
2. jompikumpi hakijan vanhempien aviopuolisoista tai tietyin edellytyksin avopuolisoista käyttää sukunimeä ja puolivanhemmalta saadaan hyväksyntä,
3. kyse on nimen kielellistä sukua osoittavan päätteen muuttamisesta ja hakijalla on oikeus käyttää nimeä, tai
4. hakija on saanut hyväksynnän nimenmuutokseen kaikilta sukunimeä käyttäviltä.

Sukunimeksi on mahdollista ottaa jommankumman vanhemman etunimi lisättynä ”-son”, ”-dotter” tai jollain muulla päätteellä, joka osoittaa sukulaisuutta. Pääte ei saa kuitenkaan viitata sukunimen kantajan sukupuolta vastakkaiseen sukupuoleen. Tätä voidaan poiketa transseksuaalisten henkilöiden kohdalla. Sukunimeksi voi myös ottaa jommankumman vanhemman, äidin tai isän vanhemman tai avio- tai avopuolison etunimen, jos se vastaa sellaisen kulttuurin nimiperinnettä, joka ei tee eroa etu- ja sukunimen välillä (1 luku 7 §).

Uudissukunimistä

Nimilain 1 luvun 6 §:ssä säädetään uudissukunimistä. Sukunimen, jota kukaan ei Tanskassa käytä, voi ottaa sukunimeksi. Uudissukunimeä ei voi kuitenkaan ottaa sukunimeksi, jos se

1. voidaan helposti sekoittaa suojattuun nimeen,
2. sisältyy tai voidaan helposti sekoittaa yritykselle, yhdistykselle, tavaramerkille tai vastaavalle rekisteröityyn nimeen,

⁴³ Viimeksi 22.1.2016 päivitetyn luettelon perusteella yli 2000 henkilöllä olevia sukunimiä oli yhteensä 193. <https://ast.dk/born-familie/navne/navnelister/frie-efternavne>.

3. on rekisteröity yleisesti tunnettu taiteilijanimi,⁴⁴
4. on yleisesti tunnetun ulkomaisen tai historiallisen henkilön nimi,⁴⁵
5. on oikeastaan etunimi (huomioiden kuitenkin edellä 7 §:ssä mainittu),
6. ei sovi käytettäväksi sukunimenä Tanskassa, tai
7. on sopimatonta tai voi herättää pahennusta.⁴⁶

Kaksiosaisista sukunimistä

Kahta nimeä, jotka edellä esitetyn perusteella ovat otettavissa sukunimeksi, voidaan käyttää yhdistettynä sukunimenä, jos nimet yhdistetään yhdysmerkillä. Sukunimi, joka koostuu useammasta yhdysmerkillä liitetystä nimestä, katsotaan yhdeksi sukunimeksi. Useammasta yhdysmerkillä yhdistetystä tai yhdistämättömästä nimestä koostuvasta sukunimestä voi ottaa yhden nimen pois (1 luku 8 §). Vaikka säännöksessä puhutaan "useammasta" nimestä, enempää kuin kahta sukunimeä ei ole mahdollista liittää yhdistetyksi sukunimeksi. Esimerkiksi nimiyhdistelmä "Hald-Jensen-Hansen" ei ole sallittu. Kaksiosainen sukunimi ilman yhdysmerkkiä on mahdollista saada, jos kaksiosaiseen sukunimeen on liittymä edellä käsiteltyjen lainkohtien tai välinimeä koskevan lainkohdan perusteella.⁴⁷

3.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt

Henkilön asuinpaikan seurakunnan henkilökisterinpitäjä hoitaa henkilön nimen rekisteröintiä ja nimen muuttamista koskevat hakemusasiat. Henkilökisterinpitäjällä on toimivalta tehdä päätös useimmissa nimiasioissa, mutta tietyissä tapauksissa päätöksen tekee keskusviranomainen (*statsforvaltning*). Kun ilmoitus nimen antamisesta tai muuttamisesta tulee henkilökisterinpitäjälle, tämän tulee ensin ottaa kantaa siihen, voiko henkilökisterinpitäjä tehdä asiassa päätöksen vai tuleeko asia antaa keskusviranomaisen päätettäväksi.⁴⁸

Uudissukunimi rekisteröidään ilmoittamalla siitä valituslautakuntaan (*Ankestyrelsen*), minkä jälkeen nimi julkistetaan erityisellä listalla.

⁴⁴ Valituslautakunnan (*Ankestyrelsen*) verkkosivustolla julkaistaan luettelo suojatuista yritys- ja taiteilijanimistä. <https://ast.dk/born-familie/navne/navnelister/beskyttede-firma-og-kunstnernavne>

⁴⁵ Esimerkkeinä mainitaan nimet "Tordenskjold", "Hamlet", "Chaplin" ja "Kafka". VEJ nr 11359 af 30.12.2015, s. 36.

⁴⁶ Uudissukunimen hyväksyttävyyttä arvioidaan 6 ja 7 kohdan perusteella vastaavan tyyppisesti kuin etunimen hyväksyttävyyttä. VEJ nr 11359 af 30.12.2015, s. 36.

⁴⁷ VEJ nr 11359 af 30.12.2015, s. 34. Edellä käsitellyillä lainkohdilla tarkoitetaan nimilain 1, 2, 4, 5 ja 9 §:ää. 1 §: sukunimi syntymän perusteella, 2 §: ei suojattu sukunimi, 4 §: sukulaisliittymään perustuva sukunimi, 5 §: avio- tai avopuolison sukunimi, 9 §: adoption perusteella saatu sukunimi. Tämän perusteella näyttäisi siltä, että pääsäännölltä vaikuttavasta velvollisuudesta käyttää yhdysmerkkiä kaksiosaisissa sukunimissä, on laaja poikkeamismahdollisuus.

⁴⁸ <https://ast.dk/born-familie/navne/ansogning-navngivning-eller-navneaendring>

Ilmoitus nimen antamisesta lapselle tai nimen muuttamisesta tulee tehdä siihen tarkoitettun digitaalisen palvelun⁴⁹ kautta tai käyttämällä valituslautakunnan vahvistamia lomakkeita (BEK 1 luku 2 § 1 mom.).

3.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt

Nimiasioissa sovellettava laki ja toimivaltainen viranomaisena määräytyvät Tanskassa kotipaikkaperiaatteen perusteella.⁵⁰ Pääsääntö on, että ulkomainen nimeä koskeva päätös, joka on annettu siinä valtiossa, jossa henkilöllä on ollut kotipaikka, tunnustetaan. Toisessa kuin hakijan kotipaikkavaltiossa tehtyä nimeä koskevaa päätöstä ei sen sijaan pääsääntöisesti tunnusteta. Tästä pääsäännöstä on kuitenkin mahdollisuus poiketa.⁵¹ Toisen valtion kansalaiselle voidaan hakemuksen perusteella antaa lupa muuttaa nimeään noudattaen hänen kansalaisuusvaltionsa nimen määräytymistä ja muuttamista koskevia säännöksiä (4 luku 24 § 1 mom.). Nimeä ei kuitenkaan voida hyväksyä, jos se on sopimaton, voi loukata, tai jos se ei sovi käytettäväksi nimenä Tanskassa.⁵²

Tanskan hallitus voi tehdä muiden valtioiden kanssa sopimuksia Tanskan ja muiden valtioiden henkilönimiä ja nimien suojelemista koskevien sääntöjen välisestä suhteesta, kuten myös minkä maan nimilainsäädäntöä sovelletaan toisen valtion kansalaiseen, joka asuu Tanskassa ja tanskalaiseen, joka asuu toisessa valtiossa (4 luku 25 § 1 mom.). Tätä sopimuksentekovaltuutusta ei ole toistaiseksi hyödynnetty.⁵³ Sosiaali- ja sisäministeri voi antaa sääntöjä, jotka liittyvät Tanskan ja muiden Pohjoismaiden henkilönimeä koskeviin sääntöihin, mukaan lukien nimen suojaamista koskeviin sääntöihin (25 § 3 mom.). Myöskään tätä sääntöjenantovaltuutusta ei ole nykyisen lain voimassaoloaikana käytetty.⁵⁴

⁴⁹ <https://www.borger.dk/Sider/familie-og-boern.aspx>

⁵⁰ Estrup - Aarø-Hansen, Navneloven med kommentarer, Copenhagen DJOF 2006, s. 22.

⁵¹ Hellner, Michael. Internationella namnfrågor. Departementsserien och promemorior 2011:39 (Hellner 2011), s. 38.

⁵² Estrup - Aarø-Hansen, Navneloven med kommentarer, Copenhagen DJOF 2006, s. 22-24.

⁵³ Hellner 2011, s. 38.

⁵⁴ Vastaavan sääntöjenantovaltuutuksen perusteella oikeusministeri on 24.2.1988 antanut sääntöjä islantilaisten nimisääntöjen soveltamisesta Tanskassa. Näiden sääntöjen katsotaan kuitenkin menettäneen vaikutuksensa nykyisen nimilain hyväksymisen myötä. Hellner 2011, s. 38.

4 ISLANTI

Islannissa henkilön nimeen liittyvistä kysymyksistä säädetään henkilönnimilaissa (*Lög um mannanöfn* no. 45/17.5.1996). Lakia on muutettu viimeksi vuonna 2013 (6/2013).

Islannin nimilainsäädäntö poikkeaa huomattavasti muiden pohjoismaiden nimilainsäädännöstä. Sukunimet ovat pääsääntöisesti matro- tai patronyymejä ja perhesuhdetta osoittavia sukunimiä, joten Islantia käsittelevässä osiossa käytetään selvyuden vuoksi termiä ”jälkinimi” yläkäsitteenä sukunimille, koska Islannissa sukunimet viittaavat aina jollakin tapaa henkilön sukuun toisin kuin Suomessa.

Islannissa on alkamassa merkittävä nimilainsäädännön uudistus. Useita ihmisten valinnanvapautta rajoittavia, nimeä koskevia säännöksiä esitetään kumottaviksi.⁵⁵

4.1 Nimivelvoite

Lain mukaan lapselle tulee antaa yksi tai useampi etunimi, mutta ei enempää kuin kolme. Lapsen molemmilla huoltajilla on oikeus ja velvollisuus antaa lapselle etunimi (2 luku 4 §).

Lapselle tulee antaa nimi kuuden kuukauden kuluessa tämän syntymästä (1 luku 2 §). Velvoite koskee sekä etu- että jälkinimen antamista.

Jos lapselle ei ole annettu nimeä säädetyssä ajassa, väestörekisterinpitäjän (*Pjóðskrá Íslands*) tulee kiinnittää lapsen huoltajien huomio laissa olevaan säännökseen ja kehottaa heitä antamaan lapselle nimi viivytyksettä. Jos huoltajat eivät tottele tätä kehotusta kuukauden kuluessa eivätkä esitä päteviä syitä viivästykselle, oikeusministeriö voi, toistettuaan väestörekisterinpitäjän kehotuksen kirjallisena, asettaa huoltajille enimmäismäärältään 1000 islannin kruunun päivittäisen sakon, jota sovelletaan siihen saakka, kunnes lapselle on annettu nimi (9 luku 25 §).

4.2 Etunimen hyväksyttävyys

Etunimiin on voitava liittää islantilaisen genetiivin päätteitä tai niiden tulee perustua islannin kielen perinteisiin. Nimet eivät saa olla ristiriidassa islannin kielen rakenteiden kanssa ja nimet tulee kirjoittaa islantilaisten oikeinkirjoitussääntöjen mukaan, ellei jokin toinen kirjoitustapa ole perinteen kautta vahvistettu. Etunimet ovat sukupuolisidonnaisia. Etunimi ei saa olla sellainen, että se voi aiheuttaa kantajalleen häpeää (2 luku 5 §).

⁵⁵ <http://www.althingi.is/alttext/144/s/0523.html>

Vireillä olevassa lainsäädäntöuudistuksessa on esitetty, että etunimien sukupuolisidonnaisuudesta luovuttaisiin ja että nimien islannin kielen mukaisuuden vaatimuksia väljennettäisiin.⁵⁶

4.3 Lapsen jälkinimen määräytyminen ja muuttaminen

Islantilainen jälkinimi voi olla kahta eri tyyppiä, joko vanhemmilta peräisin oleva nimi (*föðurnöfn* tai *móðurnöfn* eli isän- tai äidinnimi), tai suvusta peräisin oleva nimi (*ættarnöfn*). Kaikkien tulee käyttää vanhempaan viittaavaa nimeä, jos ei ole oikeutettu käyttämään sukunimeä ja valitse käyttävänsä sitä (4 luku 8 §).

Adoption yhteydessä lapselle tulee antaa yhteen adoptiovanhempaan liittymän luova nimi, ellei adoptiovanhempi toivo, että lapsi säilyttää aikaisemman jälkinimensä. Kaksitoistavuotiaan tai sitä vanhemman lapsen etu- tai jälkinimeä koskevaan muutokseen vaaditaan hänen hyväksyntänsä (6 luku 13 ja 14 §).

4.4 Jälkinimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä

Islannin kansalainen ei saa ottaa nimekseen puolisonsa jälkinimeä. Jos henkilö on ottanut puolisoltaan tämän isän- tai äidinnimen jälkinimekseen, kun henkilöt ovat olleet poissa Islannista, hän on velvollinen lopettamaan ottamansa jälkinimen käytön, kun he palaavat Islantiin (4 luku 9 §).

4.5 Jälkinimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta

Sukunimeä (*ættarnöfn*) jälkinimenään käyttävä saa muuttaa jälkinimensä isän- tai äidinnimeksi (*föðurnöfn* tai *móðurnöfn*) (6 luku 15 §).

Oikeusministeri voi myöntää 18 vuotta täyttäneelle luvan muuttaa jälkinimensä uudeksi, jos muuttamiseen on olemassa pätevät perusteet (6 luku 16 §).

Uusia sukunimiä (*ættarnöfn*) ei voi ottaa käyttöön (4 luku 8 §).

Kaupallisten tuotemerkkien tai muiden tunnusten käytöstä jälkinimenä ei ole laissa mainintaa.

Väestörekisterinpitäjä voi tehdä nimen oikeinkirjoitusta koskevan muutoksen väestörekisteriin, sen olematta varsinainen nimen muutos. Nimen oikeinkirjoitusta koskevan muutoksen saa tehdä ainoastaan kerran, ellei uuteen muutokseen ole olemassa erityisiä syitä (7 luku 20 §).

⁵⁶ <http://www.althingi.is/alttext/144/s/0523.html>

4.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt

Kaikki nimenmuutokset, jotka eivät vaadi erillistä hyväksyntää, tulee ilmoittaa väestörekisteriin. Etunimen-, isän- tai äidinnimen- taikka sukunimenmuutos ei tule voimaan ennen kuin muutos on kirjattu väestörekisteriin (7 luku 18 § 2 ja 3 mom.).

Henkilönnimet tulee kirjoittaa kaikkiin virallisiin rekistereihin ja asiakirjoihin niin kuin ne on kirjattu väestörekisteriin. Asioidessa viranomaisten kanssa ja tehtäessä niin kirjallisia kuin suullisia sopimuksia nimet tulee esittää väestörekisteriin kirjatussa muodossa (7 luku 19 §).

Nimiasioiden erityisasiantuntijana toimii oikeusministeriön asettama kolmijäseninen nimilautakunta (*Mannanafnanefnd*). Lautakunta ylläpitää rekisteriä hyväksytyistä etu- ja sukunimistä. Mikäli esitetty etu- tai sukunimi ei ole hyväksytyjen nimien rekisterissä, asia siirtyy nimilautakunnan ratkaistavaksi. Lautakunta julkaisee vuosittain koosteen antamistaan päätöksistään (1 luku 3 § ja 8 luku 21–23 §).⁵⁷

4.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt/nimien kansainvälinen liikkuminen

Lapsen etunimeä koskevia säännöksiä (2 luku 5–7 §) ei sovelleta sellaisen lapsen etunimeen, jonka molemmat vanhemmat ovat ulkomaan kansalaisia. Sama koskee ulkomaisen äidin lasta, jonka isyyttä ei ole vahvistettu. Jos jompikumpi lapsen vanhemmista on tai on ollut toisen valtion kansalainen, lapselle voidaan antaa yksi etunimi, joka ei ole etunimeä koskevien säännösten mukainen, jos voidaan osoittaa, että ulkomainen nimi on pätevä toisen vanhemman kotimaassa. Joka tapauksessa lapsella tulee olla yksi etunimi, joka on etunimen hyväksyttävyyttä koskevan säännöksen (2 luku 5 §) mukainen (5 luku 10 §).

Jos henkilö, jolla on ulkomainen nimi, saa Islannin kansalaisuuden, hän voi säilyttää koko nimensä muuttumattomana. Hän voi kuitenkin ottaa etu ja/tai jälkinimen tämän lain perusteella (5 luku 11 § 1 mom.).

Toisen valtion kansalainen, joka menee naimisiin islantilaisen kanssa, voi ottaa islantilaisen puolisonsa jälkinimen. Hän voi myös ottaa puolisonsa vanhempaan viittaavan nimen lisäämällä siihen päätteeksi ”-dottir”, jos hän on nainen, tai päätteeksi ”-son”, jos hän on mies, niin että vanhemman nimi on genetiivimuodossa (5 luku 12 §).

⁵⁷ Nimilautakunnan ylläpitämä lista hyväksytyistä etunimistä: <https://www.island.is/en/icelandic-names/> ja <https://www.island.is/mannanofn/leit-ad-nafni/>

5 VIRO

Virossa henkilön nimeen liittyvistä kysymyksistä säädetään nimilaissa (*nimeseadus* RT I 2005, 1, 1). Lakia on muutettu viimeksi vuonna 2015 (RT I 6.3.2015, 24) ja sitä ennen vuonna 2010 (RT I 2010, 1, 1), jolloin uudistettiin suurinta osaa voimassa olleista säännöksistä.

5.1 Nimivelvoite

Lapsen edustajien tulee henkilökohtaisesti toimittaa rekisteröintihakemus väestörekisteritoimistoon (*perekonnaseisuaamet*) kuukauden kuluessa lapsen syntymästä. Rekisteröinnin määräaika voidaan pidentää kahteen kuukauteen lapsen syntymästä, jos siihen on olemassa hyvä syy (väestörekisteritoiminnoista annettu laki (*perekonnaseisutoimingute seadus*) RT I 2009, 30, 177, 3 luku 23 § 1 mom.). Kyseistä lainkohtaa on muutettu viimeksi vuonna 2013 (RT I 22.11.2013, 1).

Lapselle annetaan etunimi vanhempien sopimuksen mukaan. Jos lapsella on vain yksi huoltaja, lapselle annetaan etunimi hänen ehdotuksestaan. Jos sopimusta tai ehdotusta lapsen etunimestä ei ilmoiteta väestörekisteritoimistolle säädetyssä määräajassa, sosiaaliviranomainen päättää, mikä etunimi lapselle annetaan (2 luku 8 § 3 mom.).

Sosiaaliviranomaisella on viimekätinen oikeus päättää, kumman vanhemman sukunimi lapselle annetaan, jos sukunimen antaminen edellyttää vanhempien välistä sopimusta, eivätkä vanhemmat pääse asiassa sopimukseen ja ilmoita siitä väestörekisteritoimistolle säädetyssä määräajassa (2 luku 8 § 1 mom. 2 kohta). Lapsen sukunimen määräytymistä käsitellään tarkemmin jaksossa 5.3.

5.2 Etunimen hyväksyttävyyden

Etunimi voi muodostua (1 luku 7 § 1 mom.)

1. määräytyessä korkeintaan kolmesta erikseen kirjoitetusta nimestä tai yhdyserkillä yhdistetystä kahdesta nimestä;
2. muutettaessa yhdestä tai useammasta nimestä.

Etunimeksi ei saa antaa nimeä, joka sisältää numeroita tai ei-sanallisia merkkejä tai joka erikseen tai yhdessä sukunimen kanssa ei ole hyvien tapojen mukainen (1 luku 7 § 2 mom.)

Etunimeksi ei ilman painavaa syytä saa antaa

1. epätavallista nimeä, joka monimutkaisuutensa tai yleistä kielenkäyttöä vastaamattoman kirjoitustapansa tai ääntämisensä vuoksi ei ole sopiva käytettäväksi etunimenä,

2. henkilön sukupuolta vastaamatonta nimeä,
3. yleisesti tunnettua nimeä tai sen lyhennettyä muotoa, yleisesti tunnettua tekijännimeä tai virkanimeä. Virkanimellä tarkoitetaan tässä laissa nimeä, jota käytetään virkatehtäviä täytettäessä, mutta joka ei ole henkilön virallinen nimi (1 luku 7 § 3 mom.).

Edellä kuvatuista rajoituksista voidaan poiketa, jos lapsella tai lapsen vanhemmilla on kansalaisuutensa, perhesuhteidensa, kansallisen ryhmään kuulumisensa tai muiden seikkojen johdosta henkilökohtainen side muunkieliseen nimikäytäntöön ja haettu nimi on sitä vastaava (1 luku 7 § 4 mom.).

Sekä etu- että sukunimeä kirjoitettaessa käytetään viron kielessä käytettyjä latinalaisia aakkosia ja symboleita sekä tarvittaessa vieraskielisten nimien translitterointisääntöjä (1 luku 5 § 1 mom.).

Vironkielisen nimen kirjoitustavan on oltava viron oikeinkirjoitussääntöjen mukainen. Vieraskielisen nimen kirjoitustavan on oltava asianomaisen kielen oikeinkirjoitussääntöjen mukainen (1 luku 5 § 2 mom.).

Lisäksi sekä etu- että sukunimeen sovelletaan

1. sen perusteena olevaan asiakirjaan merkittyä, latinalaisin aakkosin kirjoitettua nimeä koskevia vieraskielisten nimien oikeinkirjoitussääntöjä;
2. jos asiakirja on kirjoitettu muilla kuin latinalaisilla aakkosilla, nimi kirjoitetaan viron kielessä käytetyin latinalaisin aakkosin vieraskielisten nimien translitterointisääntöjen mukaisesti tai ellei sääntöjä ole, nimi kirjoitetaan nimistöntutkimukseen perehtyneen laitoksen (*nimeteadusliku usaldusasutuse*) suosituksen mukaisesti (1 luku 5 § 3 mom.).

Nimeä kirjoitettaessa käytetään samanaikaisesti vain yhtä 3 momentissa mainittua tapaa (1 luku 5 § 4 mom.).

5.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen

Elävänä syntyneelle lapselle annetaan

1. vanhempien sukunimi, jos vanhemmilla on yhteinen sukunimi,
2. jos vanhemmilla on eri sukunimi, lapselle annetaan vanhempien sopimuksen mukaan jommankumman sukunimi. Jos vanhemmat eivät sovi asiasta, sosiaaliviranomainen päättää, kumman vanhemman sukunimi lapselle annetaan,
3. äidin sukunimi, jos isyyttä ei ole vahvistettu (2 luku 8 § 1 mom.).

Lapselle ei saa antaa sukunimeksi hänen vanhempansa avioliiton solmimisella tai sukunimen muuttamista koskevan menettelyn mukaisesti saamaa kahdesta nimestä muodostunutta sukunimeä. Jos molemmilla vanhemmilla on tällä tavoin saatu kaksoisnimi, lapselle annetaan toisen vanhemman sukunimi vanhempien sopimuksen

mukaan. Tätä momenttia ei sovelleta 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa (2 luku 8 § 2 mom.).

Jos lapsen sisaruksella on sama kahdesta nimestä muodostettu sukunimi kuin vanhemmalla, vanhemman kahdesta nimestä muodostettu sukunimi voidaan poikkeuksellisesti antaa lapselle. Seuraaville lapsille tulee antaa sama sukunimi (2 luku 8 § 2¹ mom.).

Adoption yhteydessä tuomioistuin voi antaa adoptiolapselle adoptiovanhemman sukunimen tämän tekemän hakemuksen perusteella, jolloin adoptiolapsen sukunimen määrääytymiseen sovelletaan edellä kuvattuja säännöksiä (13 § 1 ja 2 mom.).

Kymmenvuotiaan tai sitä vanhemman lapsen nimeä annettaessa tai merkittäessä vaaditaan hänen suostumuksensa. Myös kymmentä vuotta nuoremman lapsen mielipide tulee ottaa huomioon, jos se on mahdollista hänen kehitystasonsa huomioon ottaen (1 luku 4 § 5 mom.).

5.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä

Avioliittoon mentäessä on mahdollista säilyttää entinen sukunimi tai valita uusi (3 luku 10 § 1 mom.).

Uusi sukunimi voi

1. olla puolisoitten yhteinen sukunimi. Yhteiseksi sukunimeksi voidaan valita sukunimi, joka on ollut toisella puolisoista viimeksi ennen avioliittoa;
2. muodostua puolisoilla viimeksi ennen avioliittoa olleesta sukunimestä ja sitä seuraavasta toisen puolison sukunimestä (3 luku 10 § 2 mom.). Tällä tavoin muodostettu uusi sukunimi ei voi muodostua useammasta kuin kahdesta yhdysmerkillä yhdistetystä nimestä ja tällä tavoin muodostettua sukunimeä voi käyttää vain toinen puolisoista (3 luku 10 § 3 mom.).

5.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta

Henkilön sukunimi muutetaan uudeksi sukunimeksi, jos hän

1. haluaa käyttää vanhempien, isovanhempien tai vanhempien isovanhempien sukunimeä,
2. haluaa käyttää sukunimenä vain yhtä, useasta nimestä muodostuvan sukunimen nimistä,
3. haluaa kantaa tosiasiallisesti käyttämäänsä vakiintunutta sukunimeä, joka poikkeaa väestörekisteriin merkitystä sukunimestä kirjoitustavaltaan,

4. haluaa käyttää, sukunimen koostuessa kahdesta sulkeissa olevasta nimestä, yhtä näistä nimestä, ilman sulkeita,
5. haluaa käyttää sukunimeään siinä muodossa kuin se on talletettu väestötietojärjestelmään, mutta joka eroaa asiakirjasta, jota on käytetty väestötietomerkinnän perusteena transkriptiosääntöjen vuoksi (3 luku 17¹§ 1 mom.).

Henkilön sukunimi voidaan muuttaa uudeksi sukunimeksi hänen tekemänsä perustellun pyynnön nojalla, jos hän,

1. haluaa päästä eroon epätavallisen muotoisesta sukunimestä, joka ei sovellu käytettäväksi sukunimenä monimutkaisuutensa tai viron kielen käytäntöä vastaamattoman kirjoitustapansa tai ääntämisensä tai yleiskielen merkityksensä vuoksi,
2. haluaa päästä eroon nykyisestä sukunimestään, jos hänen etu- ja sukunimensä ovat samat kuin jonkun toisen etu- ja sukunimi,
3. haluaa välttyä etu- ja sukunimestä aiheutuville kielteisille taloudellisille tai sosiaalisille seurauksille,
4. haluaa kantaa virolaista sukunimeä,
5. haluaa muuttaa sukunimensä jonkun muun hyvän syyn perusteella (3 luku 17¹§ 2 mom.).

Muutettaessa henkilön sukunimi 2 momentin perusteella uudeksi sukunimeksi ei voida antaa

1. nimeä, joka ei sovellu käytettäväksi sukunimenä monimutkaisuutensa tai viron kielen käytäntöä vastaamattoman kirjoitustapansa tai ääntämisensä tai yleiskielen merkityksensä vuoksi,
2. nimeä, jota väestörekisterin tietojen perusteella kantaa 1–20 elossa olevaa henkilöä,
3. nimeä, jos henkilön uusi etu- ja sukunimi sekä syntymävuosi ovat samat kuin jollakin toisella elossa olevalla henkilöllä,
4. nimeä, joka on levinnyt liian laajalle⁵⁸,
5. nimeä, jota käytetään etunimenä,
6. hyvin tunnetun historiallisen hahmon tai tunnetun perheen nimeä,
7. nimeä, joka viittaa oikeushenkilöön tai sanoista koostuvan, hyvin tunnetun tavamerkin suojattuun osaan, ja valtion, kuntien ja niiden elinten ja laitosten nimiin,

⁵⁸ Sukunimen katsotaan olevan liian laajalle levinnyt, kun sitä väestörekisterin tietojen perusteella kantaa 500 henkilöä tai sitä enemmän. Nimiä koskevasta sääntelystä vastaava ministeri vahvistaa liian laajalle levinneiden sukunimien luettelon, joka päivitetään kolmen vuoden välein (3 luku 17¹§ 5 mom.) ja on luettavissa osoitteessa: <https://www.riigiteataja.ee/akt/116102013003>

8. nimeä, jos henkilön etu- ja sukunimi olisivat samat,
9. sukunimeä, joka on muodostettu kahdesta vanhempien nimestä (3 luku 17¹§ 3 mom.).

3 momentissa esitetystä voidaan poiketa, jos kansalaisuuden, perhesuhteiden, kansallisen identiteetin tai muiden olosuhteiden perusteella sukunimeä vaihtavalla henkilöllä on henkilökohtainen yhteys vieraan kielen nimiperinteeseen ja sukunimi vastaa tätä (3 luku 17¹§ 4 mom.).

Henkilö voi muuttaa sukunimensä uudeksi sukunimeksi tässä jaksossa esitetyn perusteiden pääsääntöisesti vain yhden kerran. Sukunimen muuttaminen useammin kuin kerran edellyttää hyvää syytä (3 luku 16 § 4 mom.).

5.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt

Jos henkilö haluaa muuttaa etu- tai sukunimensä, hänen on tehtävä väestörekisteritoimistolle (*perekonnaseisuasutusele*) asianmukainen hakemus. Etu- tai sukunimeä muutettaessa voidaan samalla hakemuksella hakea uutta sukunimeä myös henkilön alaikäisille lapsille (3 luku 16 § 1 mom.).

Sisäministeriön hallinnonalalla toimii viidestä seitsemään jäsentä käsittävä nimilautakunta. Nimilautakunta antaa lausuntoja ja suosituksia suku- ja etunimeä koskevissa asioissa. Lisäksi se tekee sisäministerille aloitteita nimien antamista ja muuttamista koskevan lainsäädännön kehittämiseksi. Lautakunta käyttää päätöksiä tehdessään nimistöntutkimukseen perehtyneen laitoksen asiantuntijalausuntoja (4 luku 25 ja 26 §).

5.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt

Vieraassa valtiossa annettu tai merkitty nimi merkitään Virossa Viron kansalaiselle tai Virossa oleskeluluvan perusteella asuvalle henkilölle, joka ei ole minkään tässä laissa todetun valtion kansalainen (4 luku 21 § 1 mom.).

Nimi merkitään toisessa valtiossa annetun syntymä-, avioliitto- tai avioeroasiakirjan tai muun vastaavan nimen antamisen tai muuttamisen vahvistavan asiakirjan perusteella (4 luku 21 § 2¹ mom.).

Otettaessa käyttöön vieraassa valtiossa annettu tai muutettu nimi noudatetaan tämän lain mukaisia nimeä koskevia vaatimuksia, minkä lisäksi

1. henkilön suostumuksella säilytetään hänelle vieraassa valtiossa annettu tai hänelle siellä merkitty nimi, jos nimi on kirjoitettu viron kielessä käytetyin latinalaisin aakkosin,
2. nimi voidaan palauttaa vieraassa valtiossa nimen antamista tai merkitsemistä edeltäneeseen muotoon,

3. avioerotapauksessa voidaan palauttaa henkilölle hänellä ennen purkautuvan avioliiton solmimista viimeksi ollut sukunimi tai ennen ensimmäisen avioliiton solmimista viimeksi ollut sukunimi Virossa käytössä olleessa muodossa (4 luku 21 § 3 mom.).

6 SAKSA

Saksan laki suojelee henkilön nimeä osana henkilön identiteettiä. Henkilön nimeen liittyvien kysymysten lainsäädännöllinen perusta tulee perustuslain (GG) ja siviililain (BGB) säännöksistä. Lisäksi henkilön nimeen liittyviä yksityiskohtaisempia säännöksiä on esimerkiksi siviilisäätylaissa (PstG) ja perhenimen ja etunimen muuttamista koskevassa laissa (NamÄndG). Tiettyihin henkilön nimeen liittyviin kysymyksiin, kuten etunimen muodostamiseen, ei ole annettu lainsäädännössä tarkkoja sääntöjä. Näiden kysymysten ratkaisemisessa merkittävä oikeuslähde on tuomioistuinten antama ratkaisukäytäntö.⁵⁹

Sukunimestä käytetään eri termejä, riippuen siitä, mistä sukunimi kulloinkin johtaa juurensa. Perhenimi (*Familienname*) osoittaa kuulumista tiettyyn perheeseen ja sitä voi olla kahta eri tyyppiä. Syntymänimi (*Geburtsname*) osoittaa henkilön liittymää hänen vanhempiensa perheeseen ja avioliitto- tai parisuhdenimi (*Ehename, Lebenspartnerschaftsname*) liittymää henkilön omaan perheeseen.

6.1 Nimivelvoite

Vastasyntyneen lapsen huoltajien tai, jos he ovat estyneet, jonkun muun, joka on joko ollut läsnä syntymähetkellä tai tietää, että lapsi on syntynyt, tulee viikon kuluessa jättää viesti lapsen syntymästä paikalliseen rekisteröintitoimistoon (*Standesamt*). Huoltajien osalta riittää suullinen ilmoitus, muiden ilmoitusvelvollisten osalta ilmoitus on tehtävä kirjallisena (PstG 18 ja 19 §).

Jos se, joka jättää viestin lapsen syntymästä ei samanaikaisesti ilmoita, minkä etunimen lapsi saa, lapsen etunimi on ilmoitettava suullisesti tai kirjallisesti ja rekisteröitävä kuukauden kuluessa lapsen syntymästä (PstG 22 § 1 mom.).

Jos vanhemmat eivät pääse yhteisymmärrykseen lapsen etunimestä, perhetuomioistuimien (*Familiengericht*) voi vanhemman hakemuksesta siirtää oikeuden tehdä lapsen etunimeä koskeva päätös jommankumman vanhemman tehtäväksi. Siirtoon voi liittyä rajoituksia tai ehtoja (BGB 1628 §).

Jos lapsen vanhemmilla ei ole yhteistä avioliitonimeä, josta automaattisesti tulisi lapsen syntymänimi ja vanhemmat eivät ole kuukauden kuluessa lapsen syntymästä ilmoittaneet, kumman vanhemman perhenimen lapsi saa syntymänimekseen, perhetuomioistuin antaa toiselle vanhemmista oikeuden ilmoittaa, mikä on lapsen syntymänimi. Tuomioistuin voi asettaa määräajan lapsen syntymänimen ilmoittamiselle. Jos vanhemmista se, jolle on annettu oikeus ilmoittaa lapsen syntymänimi, ei ilmoita nimeä annetussa määräajassa, lapsi saa syntymänimen ilmoittamiseen oikeutetun vanhemman perhenimen syntymänimekseen (BGB 1617 § 2 mom.).

⁵⁹ Ratkaisukäytäntöä on antanut muun muassa liittovaltion perustuslakituomioistuin (BverfG).

6.2 Etunimen hyväksyttävyyden

Lainsäädännössä ei ole yleisiä, etunimen muodostamista koskevia säännöksiä. Vanhemmilla on lähtökohtainen vapaus valita lapsen etunimi, mutta vain siinä määrin kuin lapsen hyvinvointi ei vaarannu nimivalinnan myötä.⁶⁰ Etunimen valinnanvapauden rajoittamisessa tulee kiinnittää huomiota siihen, voiko etunimi vaikuttaa lapsen hyvinvointiin.⁶¹ Nimen rekisteröimisestä tulee esimerkiksi kieltäytyä, jos lapsi tulisi olemaan pilkan kohteena valitun nimen takia.⁶²

Ratkaistessaan nimen rekisteröimättä jättämistä koskevaa valitusta tuomioistuimen tulee ottaa huomioon vanhempien oikeus ja velvollisuus tehdä päätöksiä lasta koskevissa asioissa (GG 6 § 1 kohta ja BGB 1626 § 1 mom.), kuten oikeus valita lapselle nimi, mutta myös osaltaan ottaa huomioon yleinen velvollisuus huolehtia siitä, että vanhempien päätös lapsen nimestä ei vaikuta lapsen hyvinvointiin negatiivisesti (GG 6 § 2 kohta).

Sanoja, jotka eivät ole olemukseltaan nimiä, kuten maantieteelliset nimitykset, ei saa valita etunimeksi. (NamÄndG 66 kohta). Etunimi ei saa myöskään olla rivo, säädytön tai huvittava. Ratkaisukäytännön perusteella hyväksytyistä etunimistä mainittakoon esimerkiksi miehen etunimeksi kelpuutetut Anderson, Mika ja Luca. Naisen etunimeksi on ratkaisukäytännön perusteella katsottu kelpaavan Carla ja Emma Tiger.

Saksassa etunimet ovat lähtökohtaisesti sukupuolisidonnaisia, eli ainoastaan pojat voivat saada pojannimen ja tytöt tytonnimen. Poikkeuksena tästä on nimi ”Maria”, joka voi olla myös pojan etunimi. Edellytyksenä tälle kuitenkin on, että pojalle annetaan lisäksi vähintään yksi miehen sukupuolelle tyypillinen nimi. Ratkaisukäytännöstä löytyy myös useita ”Maria” -nimen kaltaisia nimiä, jotka sallitaan, jos luonteeltaan sukupuolineutraalin nimen lisäksi henkilöllä on nimi, josta käy ilmi henkilön sukupuoli. Tämänlaisia nimiä ovat esimerkiksi London (sekä miehelle että naiselle), Mike (naiselle), Venus (miehelle).⁶³

6.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen

Sukunimi, joka rekisteröidään lapselle syntymän perusteella, on syntymänimi (BGB 1355 § 6 mom.). Lapsi saa syntymänimekseen vanhempiensa avioliitonimen (BGB 1616 §).

Jos vanhemmilla ei ole yhteistä avioliitonimeä, mutta he kuitenkin ovat yhdessä lapsen huoltajia, lapsi saa vanhempien perhenimestä sen, jonka vanhemmat yhdessä ilmoittavat, eli vanhemmat voivat valita joko isän tai äidin perhenimen. Syntymänimi, jonka vanhemmat ilmoittavat, tulee myös rekisteröidä mahdollisille seuraaville lapsil-

⁶⁰ Schwab, Dieter; Gottwald, Peter; Lettmaier, Saskia. 'Germany'. Teoksessa International Encyclopaedia of Laws: Family and Succession Law. Kluwer Law International. 2012 (Schwab ym. 2012), s. 85.

⁶¹ BVerfG, 1 BvR 691/03, 3.11.2005, s.14.

⁶² Schwab ym. 2012, s. 85.

⁶³ Osoitteeseen <https://www.namenberatung.eu/schon-gewusst/namenrecht/> on koottu ratkaisukäytäntöä, jossa on käsitelty etunimen hyväksyttävyyttä.

le (BGB 1617 § 1 mom.). Lapsi ei voi saada molempien vanhempien perhenimistä muodostettua kaksiosaista sukunimeä.⁶⁴

Jos vanhemmilla ei ole yhteistä avioliitonimeä ja vain toinen heistä on lapsen huoltaja, lapsi saa syntymänimekseen sen perhenimen, joka lapsen huoltajalla oli lapsen syntymähetkellä (BGB 1617a § 1 mom.).

Jos vanhempi, joka ei ole avioliitossa ja joka on lapsen yksinhuoltaja, haluaa muuttaa lapsen syntymänimen toisen vanhemman perhenimeen, tarvitaan siihen sekä toisen vanhemman että lapsen suostumus, jos lapsi on 5-vuotias tai vanhempi (BGB 1617a § 2 mom.). Jos yhteinen huoltajuus alkaa vasta, kun lapsella on jo syntymänimi, lapsen syntymänimi voidaan muuttaa kolmen kuukauden kuluessa yhteishuoltajuuden alkamisesta edellyttäen lapsen suostumusta, jos lapsi on 5-vuotias tai vanhempi (BGB 1617b § 1 mom.).

Jos vanhemmat ottavat yhteisen avioliitto- tai parisuhdenimen (*Ehename*, *Lebenspartnerschaftsname*) sen jälkeen, kun lapsi on täyttänyt viisi vuotta, tästä nimestä tulee lapsen syntymänimi (*Geburtsname*) ainoastaan, jos lapsi hyväksyy nimenmuutoksen. Lisäksi 14 vuotta täyttänyt alaikäinen, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu, voi antaa tähän suostumuksensa vain henkilökohtaisesti. Myös hänen laillisen edustajansa suostumus tarvitaan syntymänimen muuttamiseksi (BGB 1617c § 1 mom.).

Adoptiolapsi saa adoptiovanhemman tai -vanhempien perhenimen syntymänimekseen. Jos adoptiovanhemmilla ei ole yhteistä avioliitonimeä, adoptiolapsen perhenimi määräytyy samalla tavoin kuin lapsen syntymänimi BGB 1617 § 1 momentin perusteella. Perhetuomioistuin voi adoptiovanhempien hakemuksesta ja lapsen suostumuksella (vaaditaan, jos lapsi täyttänyt 14 vuotta) lisätä lapsen aikaisemman sukunimen adoption myötä saadun perhenimen eteen tai jälkeen, jos siihen on olemassa lapsen edun toteutumiseen liittyviä painavia syitä (BGB 1757 §).

6.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä

Solmiessaan avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen puoliset/kumppanit voivat ottaa yhteisen perhenimen (*Ehename* tai *Lebenspartnerschaftsname*) (BGB 1355 § 1 mom. ja *Lebenspartnerschaftsgesetz* (LPartG) 3 § 1 mom.). He saavat valita yhteiseksi perhenimekseen jommankumman puolison syntymänimen, tai nimen joka on toisen puolison sukunimi yhteisen perhenimen rekisteröimishetkellä (BGB 1355 § 2 mom.). Toisen puolison aikaisemmasta avioliitosta peräisin oleva avioliitonimi voi siis tulla puolisoitten uudeksi perhenimeksi. Puolisot eivät voi ottaa yhteiseksi perhenimekseen molempien syntymänimistä tai avioliittoa edeltävistä nimistä muodostettua kaksiosaista nimeä.⁶⁵

⁶⁴ Ks. tästä ainakin Grunkin and Paul v. Saksa (C-353/06) 14.10.2008.

⁶⁵ Schwab ym. 2012, s. 60.

Puoliso tai kumppani, jonka nimeä ei valita yhteiseksi perhenimeksi, saa liittää aikaisemman sukunimensä yhteisen perhenimen eteen tai jälkeen (BGB 1355 § 4 mom. ja LPartG 3 § 2 mom.). Näin muodostettu kaksoisnimi tulee yhdistää yhdysmerkillä.⁶⁶ Jos jommankumman aikaisempi perhenimi koostuu useammasta kuin yhdestä nimestä, ainoastaan yhden nimistä saa liittää osaksi yhteistä perhenimeä (BGB 1355 § 4 mom. ja LPartG 3 § 2 mom.).

6.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta

Perhenimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta edellyttää hyvää syytä (NamÄndG 3 § 1 kohta). Lain tulkintaa ohjaavan viranomaismääräyksen (NamÄndVwV⁶⁷) 34–50 kohdissa annetaan suuntaviivoja ja esimerkkejä siitä, millälaisessa tilanteessa perhenimen muuttamiseen on olemassa hyvä syy. Hyväksi syyksi voidaan muun muassa katsoa sekaantumisen vaara (34 kohta) tai nimen rivot tai huvittavat mielleyhtymät (35 kohta). Kun perhenimen oikeinkirjoitus tai ääntäminen johtaa vaikeuksiin, jotka eivät ole merkityksettömiä, on nimenmuutos tavallisesti oikeutettu (36 kohta).

Määräyksen 51–55 kohdissa annetaan uuden perhenimen valitsemista koskevia ohjeita niitä tilanteita varten, joissa perhenimen muuttaminen on hyväksyttävissä. Uuden perhenimen tulee soveltua käytettäväksi perhenimenä. Pitkiä nimiyhdistelmiä, joiden päivittäisessä käytössä aiheutuu hankaluuksia, tulee välttää (53(1) kohta). Perhenimi ei saa antaa virheellistä vaikutelmaa perhesuhteista (53(2) kohta). Esimerkiksi hyvin yleisesti esiintyviä perhenimiä ei saa valita uudeksi perhenimeksi sekaantumisen vaaran vuoksi. Perhenimeä, joka yhdistetään sitä aikaisemmin käyttäneeseen, tunnettuun historialliseen henkilöön, tunnettuun kirjailijaan tai poliitikkoon ei yleensä myönnetä (53(3) kohta). Aikaisemmin aatelisnimenä käytössä ollut perhenimi (*Familiennamen mit einer früheren Adelsbezeichnung*) tulee myöntää ainoastaan poikkeustapauksissa (53(4) kohta). Euroopan unionin tuomioistuimien (EUT) on SEUT 21 artiklan (oikeus liikkua vapaasti unionin alueella) soveltamista koskevassa ratkaisussaan todennut, että jäsenvaltioiden viranomaiset voivat kieltäytyä tunnustamasta jäsenvaltion kansalaisen sukunimen aateluutta osoittavine osatekijöineen, kun sukunimeen sisältyy aatelisarvonimi, joka ei ole sallittu kantajan kansalaisuusvaltion perustuslain mukaan.⁶⁸

⁶⁶ Allgemeine Verwaltungsvorschrift zum Personenstandgesetz (PStG-VwV), 45.4 §.

⁶⁷ Allgemeine Verwaltungsvorschrift zum Gesetz über die Änderung von Familiennamen und Vornamen.

⁶⁸ Ilonka Sayn-Wittgenstein v. Landeshauptmann von Wien (C-208/09) 22.12.2010.

6.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt

Nimen muuttamista koskeva hakemus tulee tehdä kirjallisena hakijan kotipaikkakunnan hallintoviranomaiselle (*Verwaltungsbehörde*) (NamÄndVwV 16 kohta).

6.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt

Saksan siviililain täytäntöönpanosta annetun lain (*Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch* (EGBGB)) 10 §:n 1 momentin mukaan henkilön nimen määrääytymiseen sovelletaan sen valtion lakia, jonka kansalainen henkilö on.

EUT on antamassaan sukunimeä koskevassa ratkaisussaan todennut, että Saksan kansainvälisessä yksityisoikeudessa kansalaisuus liittymänä henkilön sukunimen määrääytymiseksi ei voi olla poikkeukseton. Tuomioistuin katsoi EY 18 artiklan (vapaa liikkuvuus) olevan esteenä sille, että Saksan viranomaiset kansallista lainsäädäntöä soveltaen kieltäytyivät tunnustamasta lapsen sukunimeä (Grunkin-Paul) sellaisena kuin se on määrätynyt ja rekisteröity toisessa jäsenvaltiossa (Tanska), jossa tämä lapsi on syntynyt ja asunut syntymästään saakka, vaikka lapsi vanhempiensa tavoin on vain Saksan kansalainen.⁶⁹

---

⁶⁹ Grunkin and Paul v. Saksa (C-353/06) 14.10.2008.

7 RANSKA

Ranskassa henkilön nimeen liittyvistä kysymyksistä säädetään siviililakikirjassa (*Code Civil* CC). Alle koostetut tiedot perustuvat siviililakikirjan versioon, jossa on huomioitu 18. helmikuuta 2015 asti kirjatut säädösmuutokset. Siviililakikirjan henkilön nimeä koskevien säännösten soveltamista koskevia ohjeita annetaan oikeusministeriön julkaisemassa kiertokirjeessä.⁷⁰ Lisäksi lähteenä on käytetty ranskankielisen hallinnon virallista verkkosivustoa⁷¹, jolle on koottu vastauksia henkilönnimiasioissa usein esitettyihin kysymyksiin.

7.1 Nimivelvoite

Lapsen isän tai tämän ollessa estynyt synnytyssairaalan lääkärin tulee ilmoittaa lapsen syntymästä paikalliselle siviiliviranomaiselle kolmen päivän kuluessa syntymästä (CC 55 Art. 1 kohta ja CC 56 Art. 1 kohta). Kun lapsen syntymästä on ilmoitettu, siviiliviranomainen kirjoittaa lapselle syntymätodistuksen (*l'acte de naissance*), johon kirjataan, mitkä etunimet ja minkä sukunimen lapsi saa (CC 57 Art. 1 kohta).

Lähtökohta on, että vanhemmat valitsevat lapselleen etunimet. Jos vanhemmat eivät pääse sopimukseen lapsen etunimestä, perhetuomioistuimella on toimivalta ratkaista asia.⁷² Jos etunimiä ja/tai sukunimeä ei lainkaan ilmoiteta, siviiliviranomainen valitsee lapselle kolme etunimeä ja sukunimen (CC 57 Art. 2 kohta).

7.2 Etunimen hyväksyttävyyys

Vanhemmat saavat lähtökohtaisesti valita lapselleen etunimet vapaasti. Vallitsevaa valinnanvapauden periaatetta ilmentää myös se, että etunimien lukumäärälle ei ole asetettu enimmäismäärää.⁷³ Joku etunimistä valitaan kuitenkin pääasialliseksi etunimeksi (*prénom usuel*) (CC 57 Art. 2 kohta).

Ranskassa ei ole enää käytössä hyväksytyjen etunimien luetteloa. Nimiluettelot, joihin on mahdollista viitata perusteluna etunimen valinnalle, voivat olla ranskalaisia tai ulkomaisia. Siten ainakin jotkut ulkomaiset kutsumanimet voivat olla valittavissa etunimiksi.⁷⁴

Vanhemmat eivät voi valita lapselle etunimeä, joka yksin tai yhdessä sukunimen kanssa olisi selvästi lapsen edun vastainen. Esimerkkeinä mainitaan ilmaisultaan

⁷⁰ Circulaire du 28 octobre 2011 relative aux règles particulières à divers actes de l'état civil relatifs à la naissance et à la filiation http://circulaires.legifrance.gouv.fr/pdf/2011/11/cir_34124.pdf, (Circulaire du 28 octobre 2011).

⁷¹ Le site officiel de l'administration française: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/N151>

⁷² <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F882>

⁷³ Circulaire du 28 octobre 2011, s. 36, 86 kohta.

⁷⁴ <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F882>

huvittavat, halventavat tai julmat nimet, taikka nimet, jotka monimutkaisuutensa johdosta ovat hankalia käyttää.⁷⁵

Jos lapsella on toisen vanhemman sukunimi, lapsi ei voi käyttää toisen vanhemman sukunimeä etunimenään. Esimerkiksi lapsen, jonka isän sukunimi on Dupont ja äidin sukunimi Martin, etunimi ei voi olla Martin, jos lapsen sukunimi on Dupont.⁷⁶

Etunimessä käytettävien aakkosten tulee vastata ranskan kirjakieltä. Näin ollen myös merkit (*tréma, accents, cédilles*), tulee kirjoittaa vokaalien ja konsonanttien ylle tai alle, kuten ne ranskan kielessä kirjoitetaan. Ulkomaiset aakkoset, joita ei käytetä ranskan kielessä, eivät ole sallittuja, kuten esimerkiksi (ñ).⁷⁷

Siviiliviranomainen tarkastaa vanhempien valitsemat etunimet ja ilmoittaa valtakunnansyyttäjälle, jos hän arvioi, että etunimet tai joku etunimistä on vastoin lapsen etua, tai jos etunimi loukkaa kolmannen osapuolen oikeutta suojella sukunimeään. Syyttäjä voi viedä asian eteenpäin perhetuomioistuimen tuomarille, joka tehtyään asiassa päätöksen voi pyytää etunimen poistamista rekisteristä. Jos vanhemmat eivät valitse rekisteristä poistettavan etunimen tilalle uutta, lapsen edun mukaista etunimeä, tuomari kirjaa rekisteriin jonkin toisen nimen (CC 57 Art. 3 ja 4 kohta).

7.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen

Vanhemmat voivat valita, että lapsi saa joko isän tai äidin sukunimen tai molempien sukunimet vapaasti valitussa järjestyksessä.⁷⁸ Kummaltakin vanhemmista on mahdollista kuitenkin valita vain yksi sukunimi. Jos vanhemmat eivät ilmoita lapselleen sukunimeä, siviiliviranomainen merkitsee lapsen sukunimeksi sen vanhemman sukunimen, johon lapsen sukulaisuus on ensimmäisenä vahvistettu. Jos vanhemmuus on vahvistettu yhtäaikaaisesti molempiin, lapsi saa isän sukunimen. Jos jompikumpi vanhempi tuo viranomaisen tietoon, että vanhempien kesken on erimielisyyttä lapsen sukunimestä, lapsi saa yhden sukunimen kummaltakin vanhemmalta, kuitenkin vain ensimmäisen sukunimen kummaltakin. Sukunimet sijoitetaan peräkkäin aakkosjärjestyksessä. (CC 311-21 Art. 1 kohta).

Kun ainoastaan toisen vanhemman vanhemmuus on vahvistettu, lapsi saa tämän sukunimen (CC 311-23 Art. 1 kohta).

Yli 13-vuotiaan lapsen etu- tai sukunimen muuttaminen edellyttää myös lapsen suostumusta (CC 60 Art. ja CC 61-2 Art.).

⁷⁵ Circulaire du 28 octobre 2011, s. 33–34, 81 kohta.

⁷⁶ <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F882>

⁷⁷ Circulaire du 28 octobre 2011, s. 35-36, kohta 86.

⁷⁸ Sääntöä sovelletaan 1.1.2005 jälkeen syntyneiden sukunimen valintaan. Ennen tuota ajankohtaa syntyneet ovat syntymän perusteella saaneet automaattisesti isän sukunimen. Circulaire du 28 octobre 2011, s. 49, kohta 106.

Pääsääntö on, että adoptiolapsi saa adoptiovanhemman sukunimen. Jos kyse on toisen puolison lapsen adoptioimisesta tai vanhempien yhdessä tekemästä adoptios- ta, adoptioiva vanhempi ja tämän puoliso tai adoptioivat vanhemmat yhdessä valitse- vat lapsen sukunimen, joka voi olla jommankumman vanhemman sukunimi tai hei- dän molempien nimet vapaasti valitussa järjestyksessä. Lapsi voi saada kummalta- kin vanhemmalta kuitenkin enintään yhden sukunimen (CC 357 Art. 1 ja 2 kohta).

7.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä

Avioliittoon mentäessä puoliset voivat alkaa käyttää toisen puolison sukunimeä oman sukunimensä tilalla tai sen ohella (CC 225 Art. 1 kohta). Puolison nimen otta- minen käyttöön ei kuitenkaan muuta henkilön syntymärekisteriin merkittyä virallista sukunimeä.⁷⁹

7.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta

Osoittamalla oikeutetun syyn (*un intérêt légitime*) voi hakea nimen muuttamista. Ni- men muuttamista koskeva hakemus voi muun muassa perustua tarkoitukseen estää hakijasta nähden korkeintaan neljässä ylenevässä sukupolvessa käytetyn sukuni- men katoaminen nimistöstä (CC 61 Art.). Oikeutettu syy nimen muuttamiseen voi myös esimerkiksi olla nimen huvittava luonne tai ulkomaisen nimen ranskalaistami- nen.⁸⁰

7.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt

Nimen muuttaminen hyväksytään päätöksellä (CC 61 Art. 3 kohta). Kuka tahansa voi vastustaa nimenmuutosta kahden kuukauden kuluessa siitä, kun nimenmuutos jul- kaistaan virallisessa lehdessä (*Journal Officiel*). Jos kukaan ei vastusta nimenmuu- tosta, valtioneuvosto (*Conseil d'État*) vahvistaa nimenmuutoksen. Nimenmuutosta koskeva päätös tulee voimaan valitusajan päätyttyä tai sen jälkeen, kun valitus on käsitelty ja hylätty (CC 61-1 Art.).

7.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt

Lähtökohtana on, että ulkomaalaisen etu- ja sukunimeen liittyvissä kysymyksissä sovelletaan sen valtion nimilainsäädäntöä, jonka kansalainen henkilö on.

⁷⁹ [Circulaire du 26 juin 1986 relative au nom d'usage](#), Journal Officiel de la République Française 3 juillet 1986, s. 8246, kohta 1.1. Ks myös <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F77>

⁸⁰ http://circulaires.legifrance.gouv.fr/pdf/2011/11/cir_34124.pdf. Circulaire du 28 octobre 2011 portant sur divers actes de l'état civil relatifs à la naissance et à la filiation, s. 116–117, kohta 217.

8 ESPANJA

Espanjassa henkilön nimeen liittyvistä kysymyksistä säädetään siviililakikirjassa (*Código Civil*, núm. 206, 25.7.1889, CC), siviilirekisteröintilaissa (*Ley del Registro Civil*, núm. 151, 10.6.1957, RC) ja siviilirekisteröintiasetuksessa (*Reglamento de la Ley del Registro Civil*, núm. 296 11.12.1958, RRC). Viimeisimmät säädösmuutokset siviililakikirjaan on tehty 6.10.2015, siviilirekisteröintilakiin 13.12.2009 ja siviilirekisteröintiasetukseen 10.3.2007.

8.1 Nimivelvoite

Vanhemmat valitsevat lapselleen yhden tai useamman nimen (RRC 193 Art. 1 kohta).

Jos vanhemmat eivät anna lapselle nimeä tai jos valittua nimeä ei voida hyväksyä, rekisterinpitäjän tulee pyytää vanhempia valitsemaan nimi. Rekisterinpitäjän tulee samalla varoittaa vanhempia siitä, että jos he eivät valitse lapselle nimeä, lapselle voidaan viedä nimi rekisteriin rekisterinpitäjän toimesta, mikä tarkoittaa, että rekisterinpitäjä valitsee lapsen nimen (RRC 193 Art. 2 kohta).

8.2 Etunimen hyväksyttävyys

Lähtökohta on, että vanhemmat voivat vapaasti valita lapsen etunimen. Lapsen etunimi voi käsittää joko yhden nimen, yhteen liitetyn kaksiosaisen nimen tai kaksi erillistä nimeä (RC 54 Art. 1 kohta ja RRC 192 Art. 1 kohta). Etunimet, jotka yksin tai yhdessä sukunimen kanssa voivat objektiivisesti tarkasteltuna aiheuttaa haittaa kantajalleen tai antavat harhaanjohtavan kuvan henkilön sukupuolesta, ovat kiellettyjä (RC 54 Art. 2 kohta ja RRC 192 Art. 2 kohta). Myös elossa olevan sisaruksen etunimen antaminen syntyneelle lapselle on kielletty (RC 54 Art. 3 kohta).

Vanhemmat eivät saa antaa lapselle etunimeä, joka

1. yksin tai yhdessä sukunimen kanssa on kunniaton, huvittava, nöyryyttävä tai alentava,
2. aiheuttaa epäselvyyttä lapsen identiteetistä (esimerkiksi sukunimen käyttäminen etunimenä),
3. voi johtaa väärinkäsitykseen lapsen sukupuolesta, tai

4. on jo elossa olevan lapsen sisaruksen etunimi.⁸¹ Sisarusten etunimien välillä sallitaan nimien osittainen vastaavuus ("Ana" ja "Ana-Belén") ja samankaltaiset maskuliiniset ja feminiiniset etunimivariaatiot ("Luis" ja "Luisa").⁸²

8.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen

Lapsi saa syntymän perusteella kaksi sukunimeä, yhden kummaltakin vanhemmalta. Lapsen sukunimi muodostetaan vanhempien kaksiosaisien sukunimien ensimmäisistä sukunimistä. Vanhemmat saavat vapaasti valita lapsen sukunimien järjestyksen. Ensimmäisen lapsen kohdalla noudatettua sukunimien järjestystä on noudatettava myös seuraavien lasten kohdalla (CC 109 Art.).

Jos vanhemmat eivät valitse sukunimien järjestystä, isän ensimmäinen sukunimi merkitään lapsen ensimmäiseksi sukunimeksi ja äidin ensimmäinen sukunimi lapsen toiseksi sukunimeksi (RRC 194 Art.).

Avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen sukunimen määräytymiseen sovelletaan samoja säännöksiä kuin avioliitossa syntyneen lapsen kohdalla, kun molempien vanhempien vanhemmuus on vahvistettu. Myös lapsen sukunimen määräytymiseen adoption yhteydessä sovelletaan samoja sääntöjä, jos kyse on tilanteesta, jossa vanhemmat adoptoivat lapsen yhdessä (CC 108 Art. 2 kohta).

Kun kyse on avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta, jonka vanhemmuus on vahvistettu ainoastaan yhden vanhemman osalta, vanhemmuuden tunnustaneen ensimmäinen ja toinen sukunimi merkitään lapsen sukunimiksi samassa järjestyksessä. Lapsen äiti voi kuitenkin muuttaa nimien järjestystä, jotta lapsen asema avioliiton ulkopuolella syntyneenä ei kävisi niin ilmeisesti ilmi lapsen nimestä (RC 55 Art. 2 kohta).

Jos lapsen vanhempi muuttaa sukunimeään, lähtökohtana on, että hänen huollettavana olevien lastensa sukunimi muuttuu samassa yhteydessä. Samaa sovelletaan myös muiden jälkeläisten osalta, jos he ilmaisevat suostumuksesta (RRC 217 Art. 1 kohta).

8.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä

Avioliittoon mentäessä puolisoiden sukunimet säilyvät ennallaan.⁸³

---

⁸¹ García Cantero, Gabriel; Rams Albesa, Joaquín; Amunátegui Rodríguez, Cristina de; Anguita Villanueva, Luis Antonio; del Castillo, Carlos Lalana. 'Spain'. Teoksessa *International Encyclopaedia of Laws: Family and Succession Law*. Kluwer Law International. 2013. (García Cantero ym. 2013), s. 60–61.

⁸² Hualde Sánchez. Teoksessa *VV.vv. Comentarios al C.c (dir. Rams Albesa)*. II-2°. Madrid 2000, s. 336.

⁸³ García Cantero ym. 2013, s. 57.

8.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta

Lähtökohtana on, että sukunimiä ei tule muuttaa. Nimenmuutos hyväksytään ainoastaan tietyissä laissa määritellyissä tilanteissa. RRC 206 artiklassa kuvaillaan yleisesti, mitä nimen muuttamisella tarkoitetaan. Sen perusteella nimen muutos voi tarkoittaa sanojen eriyttämistä, yhdistämistä tai uudelleenjärjestelyä, kirjainten, aksenttien, artikkelien tai partikkelien poistamista, sanojen kääntämistä ortograafisesti tai foneetisestisesti espanjan kielelle tai espanjan kieleen sopivaksi ja sukunimien tai niiden osien korvaamista tai yhdistämistä tai vastaavaa lain edellyttämin rajoituksin. Liitettyjä sanoja ei saa olla kahta enempää, kun artikkelit ja partikkelit jätetään huomioimatta. Nimenmuuttaminen edellyttää syytä eikä se saa aiheuttaa haittaa kolmannelle.

Ensimmäisen asteen tuomari voi vahvistaa sukunimen muuttamisen, jos

1. henkilö haluaa muuttaa sukunimen ”*Expósito*⁸⁴” tai vastaavan, joka viittaa rekisteröidyn henkilön tuntemattomaan alkuperään,
2. sukunimi on annettu vahvistettujen sääntöjen vastaisesti,
3. lapsen tai hänen jälkeläistensä käytössä ollut sukunimi halutaan säilyttää,
4. hakemus koskee ulkomaisen sukunimen muokkaamista vastaamaan espanjan kieltä (RRC 209 Art.).

Oikeusministeriö voi vahvistaa sukunimen muuttamisen, jos

1. henkilö tosiasiallisesti käyttää⁸⁵ haettua sukunimeä ja on tunnettu sen perusteella,
2. haettu sukunimi tai haetut sukunimet pyrkivät yhdistämään tai muokkaamaan sukunimeä/sukunimiä, jotka jo ovat hakijan käytössä, ja
3. haettu sukunimi on johdettavissa molempien vanhempien suvusta (RC 57 Art. ja RRC 205 Art.).

Poikkeuksellisissa tilanteissa sukunimen muuttaminen voidaan hyväksyä, vaikka edellytykset eivät täyty. Artiklan 1 kohdasta voidaan poiketa, jos henkilölle rekisteröity sukunimi on sopimaton, aiheuttaa vakavia ongelmia tai jos espanjalainen sukunimi on vaarassa kadota nimistöstä. Vakavilla ongelmilla viitataan henkilölle sukunimestä aiheutuvaan epäkunnioitukseen (RRC 208 Art. 1 kohta). Yleisistä edellytyksistä on myös mahdollista poiketa, jos siihen on olemassa erityisiä syitä, tai jos hakija on kohdannut sukupuoleen liittyvää väkivaltaa (RRC 208 Art. 2 ja 3 kohta).

---

⁸⁴ Vielä noin 50 vuotta sitten oli tavallista, että rekisterinpitäjä antoi lapselle nimen ”*Incógnito*” tai ”*Expósito*”, jos lapsen isästä ei ollut tietoa. Nykyään RRC 195 artiklassa kielletään tämänkaltaisten nimien antaminen. García Cantero ym. 2013, s. 59.

⁸⁵ Haetun nimen käyttäminen ei saa olla ainoastaan väliaikaisesti luotu tilanne, jonka tarkoituksena on saada nimenmuutos hyväksytyksi. García Cantero ym. 2013, s. 62.

8.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt

Sukunimen muuttamista haetaan oikeusministeriöltä tai keskusrekisteriviranomaiselta (*Director General de los Registros y del Notariado*). Hakemus tehdään kirjallisena ja siitä tulee käydä ilmi syy nimen muutoksen hakemiselle. Jos nimenmuutos koskee ainoastaan sukunimien järjestyksen muuttamista, hakemus osoitetaan väestörekisteristä vastaavalle tuomarille (*Juez Encargado del Registro Civil*).

8.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt

Ulkomaalaisen etu- ja sukunimeen liittyvissä kysymyksissä sovelletaan sen valtion nimilainsäädäntöä, jonka kansalainen henkilö on (RRC 219 Art.).

Henkilö, joka saa Espanjan kansalaisuuden, voi säilyttää aikaisemman sukunimensä (RRC 199 Art.). Ulkomaisen sukunimen maskuliini- tai feminiinimuoto säilyy ja se voidaan antaa eteenpäin mahdollisille tuleville lapsille (RRC 200 Art.). Ulkomaista sukunimeä on mahdollista muuttaa niin, että se foneettiselta ja kirjalliselta ilmaisultaan sopii espanjan kieleen (RRC 209 Art.).

9 PORTUGALI

Portugalissa henkilön nimeen liittyvistä kysymyksistä säädetään siviililakikirjassa (*Código Civil*, CC) ja siviilirekisterilaissa (*Código do Registro Civil*, CRC).

9.1 Nimivelvoite

Portugalin perustuslain mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen identiteettiin (*Constituição da República Portuguesa*, CRP 26 Art.). Henkilökohtaisen identiteetin ydin on oikeus nimeen, jota suojataan muun muassa siviililakikirjan 72 artiklan perusteella. Sen mukaan jokaisella on oikeus käyttää nimeään täydellisessä tai lyhennyksessä muodossa ja vastustaa nimensä käyttämistä laittomaan tunnistamiseen tai muihin vastaaviin tarkoituksiin.

9.2 Etunimen hyväksyttävyyys

Lapselle saa antaa korkeintaan kaksi etunimeä, jotka saa lähtökohtaisesti valita vapaasti (CRC 103 Art. 2 kohta). Etunimet voivat olla yksittäis- tai yhdysnimiä ja niiden väliin voi vapaasti sijoittaa liitesanoja ("de", "da", "dos", "e").⁸⁶ Siviilirekisterilain 103 artiklassa on säädetty tiettyjä nimen valintaa koskevia rajoituksia.

Annettujen etunimien tulee olla portugalilaisia, kun lapsi on rekisteröity portugalilaisen vanhempien jälkeläisenä. Etunimien tulee kuulua kansalliseen tai siihen mukautettuun nimistöön ja sopeutua kirjaimistoltaan ja ääntämiseltään portugalin kieleen (CRC 103 Art. 2a kohta).

Lapsen elossa olevalla sisaruksella olevaa etunimeä ei voi antaa (CRC 103 Art. 2d kohta).

Etunimet eivät saa aiheuttaa sekaannusta lapsen sukupuolesta (CRC 103 Art. 2a kohta). Tätä ei kuitenkaan sovelleta pitkäikäiseen portugalilaiseen perinteeseen hyväksyä nimi "Maria" pojien etunimeksi, kun pojalle annetaan sen lisäksi jokin maskuliininen etunimi.⁸⁷

9.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen

Vanhemmat voivat valita lapselle sukunimet joko molempien tai pelkästään toisen vanhemman sukunimestä tai sukunimestä, joihin heillä on oikeus (CC 1875 Art. 1 kohta). Lapselle saa antaa korkeintaan neljä sukunimeä (CRC 103 Art. 2 kohta). Jos

⁸⁶ Mikkonen, Pirjo (toim.) Kielenkäytön oppaita 3. 2002. (Mikkonen 2002), s. 31–32.

⁸⁷ Oliveira, Guilhermede. 'Portugal'. Teoksessa *International Encyclopaedia of Laws: Family and Succession Law*. Kluwer Law International. 2012. (Oliveira 2012), s. 77.

vanhemmat eivät pääse yhteisymmärrykseen lapsen sukunimestä, tuomari valitsee lapselle sukunimen tai -nimet, jotka parhaiten vastaavat lapsen etua. (CC 1875 Art. 2 kohta). Toisin kuin Espanjassa, Portugalissa on tavallista, että äidin sukunimi tai -nimet ovat ennen isän sukunimeä tai -nimiä.⁸⁸ Sukunimet voivat olla yksittäis- tai yhdysnimiä ja niiden väliin voi vapaasti sijoittaa liitesanoja ("de", "da", "dos", "e").⁸⁹

Samat säännöt koskevat sekä avioliitossa että avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen sukunimen määräytymistä. Jotta avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen sukunimi voidaan muodostaa molempien vanhempien sukunimistä, edellytetään, että lapsen vanhemmuus on molempien vanhempien osalta vahvistettu.⁹⁰

Adoptiolapsi saa adoptiovanhemman tai -vanhempien sukunimen tai -nimet adoption johdosta (CC 1988 Art. 1 kohta).

9.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä

Avioliiton solmiessaan puoliset säilyttävät sukunimensä, mutta voivat ottaa lisäksi toiselta korkeintaan kaksi sukunimeä (CC 1677 Art.).

9.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta

Portugalilaisen nimijärjestelmän ominaispiirre on nimien koskemattomuus siitä hetkestä lähtien, kun nimet on vahvistettu syntymäasiakirjoilla. Nimien koskemattomuuden katsotaan turvaavan yksilöiden tunnistamisen ja palvelevan nimien sosiaalista ja julkista käyttötarkoitusta. Sukunimen vaihtaminen toiseen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta tai perusteltua syytä vaikuttaakin olevan Portugalissa vaikeaa.

Nimien koskemattomuuden periaatteesta on kuitenkin mahdollista poiketa hakemalla lupaa nimen muuttamiseen. Nimen muuttaminen voi tarkoittaa lisäystä, poistamista, vaihtamista tai nimien järjestyksen muuttamista. Nimen muuttamista koskevien syiden arviointi perustuu harkinnanvaraisuuteen.⁹¹

9.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt

Syntymätodistukseen merkityn nimen muuttamista (*alterar a composição do nome fixado no assento de nascimento*) haetaan keskusrekisteriviranomaiselta (*Registos*

---

⁸⁸ Oliveira 2012, s. 77.

⁸⁹ Mikkonen 2002, s. 31–32.

⁹⁰ Oliveira 2012, s. 77.

⁹¹ Oliveira 2012, s. 78.

Centrais). Nimen muuttamiselle on esitettävä perusteltu syy sekä asiaankuuluvat todisteet (CRC 278 Art.1 ja 2 kohta).

9.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt

Lähtökohtana on, että ulkomaalaisen etu- ja sukunimeen liittyvissä kysymyksissä sovelletaan sen valtion nimilainsäädäntöä, jonka kansalainen henkilö on. Ulkomaiset nimet alkuperäisessä muodossaan ovat sallittuja, jos nimenkantaja on ulkomaalainen, on syntynyt ulkomailla tai hänellä on Portugalin kansalaisuuden lisäksi jonkin toisen valtion kansalaisuus. Ulkomaiset nimet hyväksytään alkuperäisessä muodossaan myös, jos nimenkantajan vanhemmalla on Portugalin kansalaisuuden lisäksi jonkin toisen valtion kansalaisuus tai vanhemmalla on jonkin toisen valtion kansalaisuus (CRC 103 Art. 2b ja c kohta).

10 ENGLANTI JA WALES

Englantilainen nimioikeus perustuu tapaoikeuteen ja on lähtökohtaisesti liberaalimpaa verrattuna muihin vertailussa tarkasteltaviin valtioihin. Oikeuslähteenä henkilön nimeä koskevissa asioissa on siis pääsääntöisesti nimiasioissa noudatetut vakiintuneet käytännöt. Joistakin henkilön nimeen liittyvistä kysymyksistä on kuitenkin säädetty lailla. Esimerkiksi nimen rekisteröinnistä lapsen syntymän jälkeen säädetään syntymän ja kuoleman rekisteröinnistä annetussa laissa (*Births and Deaths Registration Act*, 30.9.1953 BDRA).

10.1 Nimivelvoite

Vanhempien tulee rekisteröidä lapsen etu- ja sukunimi paikalliseen rekisteröintitoimistoon 42 päivän kuluessa lapsen syntymästä (BDRA 2 §). Jos rekisteröintiä ei tehdä säädettyssä määräajassa, rekisterinpitäjä voi kirjallisella huomautuksella vaatia vanhempia antamaan lapsen nimeä koskevat tiedot enintään seitsemän päivän kulluttua huomautuksen vastaanottamisesta, mutta vähintään kolme kuukautta lapsen syntymästä (BDRA 4 §).

10.2 Etunimen hyväksyttävyys

Laissa ei ole säädetty rajoituksia siitä, minkälaisia nimiä voidaan rekisteröidä vastasyntyneelle lapselle. Poikkeuksellisissa tapauksissa, joissa nimeä voidaan pitää loukkaavana, nimen valinnanvapautta voidaan rajoittaa. Käytännössä valtakunnallisen rekisteröintitoimiston (*General Register Office*) antamien suuntaviivojen mukaan nimen tulee olla englanninkielinen ja sisältää aakkosia; alkukirjaimia saa rekisteröidä ainoastaan, jos ne eivät ole toisen nimen lyhenteitä. Jos nimen rekisteröivä viranomaiskatsoo nimen olevan sopimaton, se voi antaa sopimattomuutta koskevan kysymyksen valtakunnallisen rekisteröintitoimiston ratkaistavaksi.⁹²

Esteenä uuden passin saamiselle muutetun nimen myötä on, jos

1. nimi sisältää numeroita tai symboleja,
2. nimi sisältää muita erottamismerkkejä kuin yhdysmerkkejä tai heittomerkkejä,
3. nimi on vulgaari, hyökkäävä tai herjaava,
4. nimi on rekisteröity tavaramerkki tai tekijänoikeuden kohde,
5. kysymys on nimiyhdistelmästä, joka kokonaisuutena muodostaa lauseen tai fraasin, jota ei normaalisti käsitetä nimeksi, tai

⁹² Probert, Rebecca & Harding, Maebh. 'England and Wales'. Teoksessa *International Encyclopaedia of Laws: Family and Succession Law*. Kluwer Law International. 2016. (Probert - Harding 2016), s. 58.

6. nimi voi mahdollisesti olla sillä tavoin lainvastainen, että se esimerkiksi kannustaa rotuun tai uskontoon kohdistuvaan vainoon, pilkkaa vähemmistöjä tai kannustaa käyttämään huumausaineiksi luokiteltuja lääkkeitä.⁹³

10.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen

Lainsäädännössä ei edellytetä, että avioliitossa tai avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle tulisi rekisteröidä isän sukunimi. Vanhemmat voivat rekisteröidä lapselle minkä tahansa sukunimen. Lapsi voi siis saada jommankumman vanhemman sukunimen tai molempien sukunimet. Vanhemmat voivat myös antaa jonkin toisen sukunimen kuin mikä heillä on, tai he voivat keksiä kokonaan uuden sukunimen, tai sukunimen johon on otettu vaikutteita kummankin vanhemman sukunimestä.⁹⁴

Lapsen sukunimi voidaan muuttaa, jos kaikki huoltajat antavat siihen suostumuksensa.⁹⁵ 16 vuotta täyttänyt saa itsenäisesti muuttaa nimensä, eikä siihen vaadita huoltajien/huoltajan hyväksyntää. Jos 16 vuotta täyttäneen huoltaja muuttaa huollettavansa nimeä, huollettava voi hakea tuomioistuimelta nimenmuutoksen estämistä.

Adoptiolapsi saa adoptiotodistuksen perusteella adoptiovanhempiansa/vanhempansa sukunimen tai -nimet. Adoptiotodistuksen perusteella saatu sukunimi korvaa lapsen alkuperäisen syntymätodistuksen mukaisen nimen.⁹⁶

10.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä

On tavallista, että avioliittoon mentäessä nainen ottaa miehensä sukunimen. Siihen ei kuitenkaan ole olemassa lakiin perustuvaa edellytystä.⁹⁷ Puolisot voivat säilyttää sukunimensä tai he voivat alkaa käyttää toisen puolison sukunimeä oman sukunimensä tilalla tai sen ohella muodostaen yhdistetyistä nimistä kaksiosaisen sukunimen (*double-barrelled surname*). Kaksiosaisen sukunimen nimet voi yhdistää yhdysmerkillä niin halutessaan ja nimien järjestys on vapaasti valittavissa.⁹⁸

---

⁹³ Home Officen alaisesta henkilöllisyys- ja passipalvelusta IPS (Identity and Passport Service under Home Office) ja uutismediasta on saatavilla tietoja rajoituksista, joita liittyy syntymärekisteriin tehtäviin merkintöihin. Valtakunnallisesta rekisteröintitoimistosta ei ole saatavilla virallisia tietoja sallituista ja kielletyistä etunimistä, mutta koska vanhempien tulee hakea lapselle passia, voi tässä mainitut esteet passin myöntämiselle olla vastaavan tyyppisiä kuin esteet lapsen etunimen merkitsemiselle syntymärekisteriin.

⁹⁴ Probert - Harding 2016, s. 58–59.

⁹⁵ Enrolment of Deeds (Change of Name) Regulations 1994, Reg. 8(3).

⁹⁶ <http://www.deedpoll.org.uk/ACHildsRightsUponAdoption.html>

⁹⁷ Probert - Harding 2016, s. 58.

⁹⁸ <http://www.deedpoll.org.uk/AWomansRightsUponMarriage.html>

10.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta

Täysi-ikäinen voi käyttää sukunimenään mitä tahansa sukunimeä, kunhan on katsottavissa, että henkilön tarkoituksena ei ole johtaa ketään harhaan käyttämällä tiettyä sukunimeä (*there is no intent to deceive*).⁹⁹

Nimen voi vapaasti ottaa, vaihtaa tai jättää pois niin monta kertaa kuin haluaa edellyttäen, että nimenmuutoksen tarkoituksena ei ole johtaa harhaan, tai että nimen käyttäminen ei voi aiheuttaa kenellekään vahinkoa. Nimen muuttaminen ei edellytä myöskään mitään erityistä oikeudellista toimenpidettä, jotta henkilö voi käyttää täysin uutta tai jollakin tapaa muutettua nimeä. Nimen muuttamiseksi riittää yksinkertaisesti se, että henkilö alkaa käyttää uutta nimeä, jolloin sen katsotaan olevan henkilön nimi.

10.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt

Tapaoikeudessa sukunimi käsitetään nimenä, jonka perusteella henkilö tunnetaan, joten periaatteessa nimenmuutos ei edellytä mitään toimenpiteitä.¹⁰⁰ Jos nimen muutoksen haluaa saada merkityksi syntymärekisteriin, henkilö voi tehdä sen täyttämällä niin kutsutun "Deed poll" -lomakkeen.¹⁰¹ Deed poll on oikeudellinen asiakirja, jonka täyttämällä ja allekirjoittamalla henkilö "sopii" itsensä kanssa lopettavansa aikaisemman nimensä käyttämisen, käyttävän uutta nimeä joka tilanteessa ja vaativansa muita kutsumaan itseään ainoastaan uudella nimellä. Tätä saatetaan edellyttää esimerkiksi siinä tilanteessa, jos henkilö haluaa saada vaihdettua passiinsa tai ajokorttiinsa uuden käyttöön ottamansa nimen.

10.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt

Nimiasioissa sovellettavista kansainvälisyksityisoikeudellisista säännöistä ei ole erikseen säädetty, mutta kansainvälisen kirjallisuuden perusteella alue on sijoitettu niihin valtioihin, joissa sovellettava laki ja toimivaltainen viranomainen määräytyvät kotipaikkaperiaatteen perusteella.¹⁰²

---

⁹⁹ Probert - Harding 2016, s. 58.

¹⁰⁰ UK Statutory Instruments 1994 No. 604 (L.3), Explanatory Notes.

¹⁰¹ Probert - Harding 2016, s. 59.

¹⁰² Ivar Utne, "Hvilke lands regler: bostedsprinsipp (domisilprinsipp) og statsborgerprinsipp, § 14", verkko-osoitteessa http://folk.uib.no/hnoi/navn/freg/lov/p14_lovvalg.htm. Päivitetty 12.11.2012.

11 VENÄJÄ

Venäjällä henkilön nimeen kuuluu sukunimi, etunimi ja isännimi (Venäjän federaation siviililain (VFSL) 19 artiklan 1 kohta).

11.1 Nimivelvoite

Lapsella on syntymähetkestään oikeus nimeen.

Vanhemmat sopivat lapsen etunimestä. Jos vanhempien sopimusta etunimestä ei ole olemassa, holhous- ja lastensuojeluelimet ratkaisevat aiheutuneet ristiriidat. Ratkaistessaan riidan holhous- ja lastensuojeluelin pitää lähtökohtanaan lapsen etua, ottaa huomioon vanhempien mielipiteen, perhe- ja kansallisperinteet, nimen soinnin ja alkuperän sekä muut seikat.

Holhous- ja lastensuojeluelimellä on oikeus ottaa käyttöön etunimi, jota toinen vanhemmista ehdottaa. Vanhempien ollessa erimieltä, heillä on oikeus kääntyä oikeusistuimen puoleen lapsen etunimen valintaa koskevassa asiassa.

Jos lapsen isyyttä ei ole todettu, lapsen nimen (mukaan lukien etunimen) määrittää äiti.

Isännimi määräytyy isän etunimen mukaan, ellei Venäjän federaation hallinnollisen alueen lainsäädäntö tai kansalliset tavat toisin edellytä.

(Venäjän federaation perhelainsäädännön (VFPL) 58 artikla).

11.2 Etunimen hyväksyttävyyden

Laissa ei ole säädetty etunimeä koskevista kielloista ja kriteereistä.

11.3 Lapsen sukunimen määräytyminen ja muuttaminen

Lapsen sukunimi määräytyy vanhempien sukunimen mukaan. Jos vanhemmilla on eri sukunimet, lapsi saa isänsä tai äitinsä sukunimen vanhempien sopimuksella, ellei Venäjän federaation hallinnollisen alueen laissa ole muuta säädetty.

Jos vanhemmat eivät pääse sopimukseen lapsen sukunimestä, erimielisyyden ratkaisee holhous- ja lastensuojeluelin. Ratkaistessaan erimielisyyden holhous- ja lastensuojeluelin pitää lähtökohtanaan lapsen etua, ottaa huomioon vanhempien mielipiteen, perhe- ja kansallisperinteet, nimen soinnin ja alkuperän sekä muut seikat.

Holhous- ja lastensuojeluelimellä on oikeus ottaa käyttöön sukunimi, jota toinen vanhemmista ehdottaa. Vanhempien ollessa eri mieltä, heillä on oikeus kääntyä oikeusistuimen puoleen lapsen sukunimen valintaa koskevassa asiassa.

Jos lapsen isyyttä ei ole vahvistettu, lapsi saa sukunimensä äidin sukunimen mukaan.

(VFPL) 58 artikla).

Lapsen nimen muuttaminen ennen neljäntoista vuoden ikää tehdään vanhempien yhteisestä pyynnöstä holhous- ja lastensuojeluelimen toimesta lapsen etua silmälläpitäen (liittovaltion 15.11.1997 voimaan tulleen lain nro 143-FZ 58 artikla ”siviilisäädyn asiakirjoista” (LVL)).

Lähtökohta on, että kymmenenvuotiaan nimen ja (tai) sukunimen muuttaminen voi tapahtua ainoastaan hänen suostumuksellaan. Jos yhden vanhemmista sukunimi muuttuu, heidän alle neljätoistavuotiaan lapsensa sukunimi voidaan kuitenkin muuttaa vanhempien suostumuksella. Jos suostumusta ei ole, muutos voidaan tehdä holhous- ja lastensuojeluviranomaisen määräyksestä.

Nimen muuttaminen lapsen toimesta neljäntoista ja kahdeksantoista ikävuoden välillä tapahtuu molempien vanhempien suostumuksella. Jos tällaista suostumusta ei ole, oikeuden päätöksen perusteella.

(LVL 58 artikla osa 1 ja 3).

Jos vanhemmat asuvat erillään ja se vanhemmista, jonka luona lapsi asuu, haluaa lapsen saavan hänen sukunimensä, holhous- ja lastensuojeluelin ratkaisee asian lapsen edun mukaisesti ja toisen vanhemman mielipiteen huomioon ottaen. Toisen vanhemman mielipiteen huomioonottaminen ei ole välttämätöntä, jos hänen olinpaikkansa selvittäminen on mahdotonta, jos hän on menettänyt vanhemman oikeutensa, todettu oikeustoimikelvottomaksi tai kadonneeksi, sekä jos vanhempi on ilman hyväksyttävää syytä kieltäytynyt lapsen kasvatuksesta ja elatuksesta.

Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella, eikä isyyttä ole laillisesti todettu, holhous- ja lastensuojeluelimellä on oikeus lapsen edun mukaisesti sallia hänen sukunimensä muuttamisen sukunimeksi, joka äidillä on sukunimen muuttamispyyntöhetkellä.

11.4 Sukunimen muuttaminen avioituessa/parisuhteen rekisteröinnin yhteydessä

Avioliittotodistukseen kirjataan aviopuolisoiden valitsema yhteinen sukunimi tai kummankin aviopuolison avioliittoa edeltävä sukunimi.

Aviopuolisoiden yhteiseksi sukunimeksi voidaan kirjata jommankumman aviopuolison sukunimi tai, jos Venäjän federaation hallinnollisen alueen lainsäädäntö ei toisin edellytä, sukunimi, joka on muodostettu yhdistämällä vaimon sukunimi aviomiehen sukunimeen. Aviopuolisoiden yhteinen sukunimi voi koostua enintään kahdesta sukunimestä, jotka on yhdistetty yhdysmerkillä (LVL 28 artikla).

Avioliiton purkautumisen jälkeen henkilöllä on oikeus palauttaa ennen avioliittoa ollut sukunimi tai säilyttää yhteinen sukunimi.

11.5 Sukunimen muuttaminen ilman perhesuhteissa tapahtuvaa muutosta

Nimioikeuteen liittyy kiinteästi oikeus muuttaa lapsen nimeä. Venäjän lainsäädännössä ei ole luetteloa perusteluista nimenmuutokseen. Niihin voivat kuulua: nimen epäsointuisuus, sen ääntämisvaikeus, huono etunimen, sukunimen ja isännimen yhdistelmä tai halu antaa lapselle nimi, joka vastaa vanhemman kansallisuutta.

11.6 Nimiviranomaiset ja menettelyt

Nimenmuutoksen tekee sukunimen, etunimen ja (tai) isännimen muutosta hakevan henkilön asuinpaikan tai syntymäpaikan valtiollinen siviilirekisteröintiviranomainen.

Etunimen muutokselle on tehtävä valtiollinen rekisteröinti siviilirekisterissä. Hakemus nimenmuutoksesta tehdään siviilirekisteriviranomaiselle kirjallisena henkilökohtaisesti sen henkilön toimesta, joka hakee nimenmuutosta.

(LVL 58 ja 59 artikla).

Nimenmuutoksesta tehdään nimenmuutoskirjaus ja muutoksesta annetaan todistus (LVL 61 ja 62 artikla).

Jos siviilirekisteriviranomainen on tehnyt nimenmuutoksen koskien Venäjän federaation kansalaista, ulkomaan kansalaista tai ilman kansalaisuutta olevaa henkilöä Venäjän federaation alueella, tällaisten henkilöiden suhteen ulkomaalaisen valtion toimivaltaisten elinten toimesta ulkomaalaisen valtion lainsäädäntöä noudattaen tekemiä muutoksia ei kirjata siviilirekisteriin.

11.7 Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännöt

Henkilön oikeus nimeen, sen käyttöön ja suojeluun määräytyy sen valtion lainsäädännön mukaan, jonka kansalaisuus henkilöllä on.

Jos henkilöllä on Venäjän kansalaisuuden ohella myös ulkomaan kansalaisuus, sovelletaan Venäjän lainsäädäntöä. Jos ulkomaan kansalaisen asuinpaikka on Venäjän federaatiossa, sovelletaan Venäjän lainsäädäntöä. Jos henkilöllä on useita ulkomaan kansalaisuuksia, sovelletaan sen valtion lainsäädäntöä, jossa hänellä on asuinpaikka. Kansalaisuutta vailla olevan henkilön nimeen sovelletaan sen valtion oikeutta, jossa henkilöllä on asuinpaikka. Pakolaisen nimiasioissa sovelletaan sen valtion lainsäädäntöä, joka on antanut hänelle turvapaikan.

(VFSL 1195 ja 1198 artikla).

Puolisoiden henkilökohtaiset aineettomat oikeudet ja velvollisuudet, joihin puolison oikeus valita sukunimensä kuuluu, määräytyvät sen valtion lainsäädännön mukaan, jonka alueella heillä on yhteinen asuinpaikka. Jos heillä ei ole yhteistä asuinpaikkaa, oikeus määräytyy sen valtion lainsäädännön mukaan, jossa heillä on viimeksi ollut yhteinen asuinpaikka. Vailla yhteistä asuinpaikkaa olevien puolisoiden henkilökohtaiset aineettomat oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät Venäjän federaation alueella Venäjän federaation lainsäädännön mukaan (VFPL 161 artikla 1 kohta).

Yleisesti ottaen Venäjän federaatiossa tuomioistuimet käsittelevät asioita, joissa ulkomaalaiset henkilöt ovat osallisina, jos vastaajalla on asuinpaikka Venäjän federaatiossa.

Ulkomaisten tuomioistuinten päätökset mukaan lukien välityssopimusten vahvistuspäätökset hyväksytään ja toimeenpannaan Venäjän federaatiossa, jos Venäjän federaation kansainvälinen sopimus niin edellyttää (Venäjän federaation siviiliprosessilakikokoelman 409 artikla).

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

ISSN 1798-7067
ISBN 978-952-259-542-3 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.oikeusministerio.fi